

Financiranje poduzetništva putem programa i fondova EU

Valić, Ivan

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:835449>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-21**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
"Dr. Mijo Mirković"

IVAN VALIĆ

**FINANCIRANJE PODUZETNIŠTVA PUTEM
PROGRAMA I FONDOVA EUROPSKE UNIJE**

Diplomski rad

Pula, 2016.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
"Dr. Mijo Mirković"

IVAN VALIĆ

**FINANCIRANJE PODUZETNIŠTVA PUTEM
PROGRAMA I FONDOVA EUROPSKE UNIJE**

Diplomski rad

JMBAG: 0303028568, redoviti student

Studijski smjer: Poslovna informatika

Predmet: Programi i fondovi EU

Znanstveno područje: Društvena znanost

Znanstveno polje: Ekonomija

**Znanstvena grana: Ekonomika Poduzetništva
Međunarodna ekonomija**

Mentor: Prof. dr. sc. Ines Kersan – Škabić

Pula, lipanj 2016.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani Ivan Valić, kandidat za magistra ekonomije/poslovne ekonomije ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da nije prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, 24. 06. 2016. godine

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. POJAM PODUZETNIŠTVA	3
2.1. Preduvjeti za razvoj poduzetništva	4
2.2. Prednosti i nedostaci poduzetništva	6
2.3. Poduzetnik	8
2.3.1. <i>Osobine poduzetnika</i>	9
2.3.2. <i>Elementi i osobine poduzetnika</i>	10
2.4. Uloga države u poticanju poduzetništva.....	11
3. PODUZETNIŠTVO U EUROPSKOJ UNIJI	12
3.1. Politika poticanja poduzetništva Europskoj uniji	12
3.1.1. <i>Ciljevi poduzetničke politike EU</i>	16
3.1.2. <i>Ključni dokumenti poticanja poduzetništva</i>	17
3.2. Malo gospodarstvo u EU	21
3.2.1. <i>Ciljevi malog gospodarstva</i>	23
4. STRUKTURNI I INVESTICIJSKI FONDOVI - MOGUĆNOSTI ZA FINANCIRANJE PODUZETNIŠTVA	26
4.1. Europski strukturni i investicijski fondovi (ESFI)	28
4.1.1. <i>Europski socijalni fond (ESF)</i>	32
4.1.2. <i>Europski fond za regionalni razvoj (ERDF)</i>	34
4.1.3. <i>Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD)</i>	35
4.1.4. <i>Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EMFF)</i>	36
4.2. Kohezijski fond	38
5. PROGRAMI EUROPSKE UNIJE ZA FINANCIRANJE PODUZETNIŠTVA	40
5.1. Horizon 2020.....	41
5.1.1. <i>Sedmi okvirni program (FP7)</i>	42
5.2. COSME	43
5.2.1. <i>CIP-EIP</i>	45
5.3. Creative Europe – Kreativna Europa.....	46
5.4. Program EU-a za zapošljavanja i društvene inovacije	48

6. POLITIKA POTICANJA PODUZETNIŠTVA U ZEMLJAMA	
ČLANICAMA EU.....	51
6.1. Politika poticanja poduzetništva u Njemačkoj	51
6.2. Politika poticanja poduzetništva u Hrvatskoj	52
7. ZAKLJUČAK.....	55
LITERATURA	57
POPIS ILUSTRACIJA.....	60
SAŽETAK	61
SUMMARY.....	62

1. UVOD

U današnjem promjenjivom svijetu veoma je teško pokrenuti vlastiti posao iako mnogi o tome sanjaju. Iako postoje brojne prednosti za razvoj vlastitog posla, isto tako postoje mnogi nedostaci. Poduzetništvo postoji oduvijek, ali njegov je razvoj i rast danas izuzetno velik. Poduzetništvo je aktivnost gdje se idejom pokreće određeni posao i stvara određeni kapital. Nestabilna i promjenjiva okolina, koja za sobom donosi globalizaciju prilagodila je putem EU mogućnosti putem kojih je lakše voditi gospodarstva, te lakše konkurirati. Poduzetništvo kako bi se lakše vodilo, kako bi uspijevalo postoje mnogobrojne investicije i fondovi koji pridonose njegovom razvoju. U tome sudjeluju programi i fondovi Europske unije putem kojih se financira poduzetništvo. Programi i fondovi Europske unije služe kao određena vrsta pomoći/olakšica pri određenim poduzetnim prilikama. Njihova se svrha i pomoć ogledaju u financijskoj potpori, novim idejama, obrazovanju poduzetnika, poticanju zapošljavanja kod poduzeća i drugo. Sredstvima se financira regionalni i urbani razvoj, zapošljavanje i socijalna uključenost, poljoprivreda i ruralni razvoj, pomorska i ribarska politika, istraživanje i inovacije, humanitarna pomoć.

Cilj diplomskog rada je prikazati mogućnosti za financiranje poduzetništva iz vanjskih izvora financiranja putem fondova i programa Europske unije. Značaj je tih sredstava da su ona bespovratna, pa time ne opterećuju poslovanje poduzetnika u duljem razdoblju.

Cilj ovog diplomskog rada je prikazati, objasniti, specificirati mogućnosti poduzetništva i njegovog financiranja sredstvima Europske Unije. Svrha rada je ukazati na važnost poticanja poduzetništva putem fondova Europske unije.

Kako bi se što bolje prikazali, te prezentirali sami rezultati dosadašnjih istraživanja te istraživanja u diplomskom radu, koristit će se mnoge znanstvene metode. Najznačajnije korištene metoda istraživanja su metoda deskripcije, metoda analize, metoda klasifikacije, te metoda komparacije. Prilikom izrade diplomskog rada koristit će se mnogobrojni izvori čiji je cilj podupiranje činjenica iznesenih u okviru diplomskog rada. Diplomski rad počiva na korištenju knjiga povezane tematike, internet stranicama te vlastitom istraživanju.

U skladu s postavljenim ciljevima i zadacima rada, sadržaj rada je koncipiran na način da osim uvoda i zaključnih razmatranja, sadrži pet poglavlja. Prvo poglavlje diplomskog rada bazirano je na pojmu poduzetništva, poduzetniku, te osobinama poduzetnika. Drugi dio rada govori o poduzetništvu u Europskoj uniji kroz strategiju, poticanje i politiku. Treći dio rada odnosi se na strukturne i investicijske fondove. Četvrti dio rada su Programi EU i financiranje poduzetništva. Peti dio bazira se na politici poticanja poduzetništva u zemljama EU.

Šesti i posljednji dio odnosi se na mjere poticanja poduzetništva u Republici Hrvatskoj, i u Njemačkoj, jednoj od najrazvijenijih zemalja Europske unije.

2. POJAM PODUZETNIŠTVA

Novo doba, novo vrijeme, promjene, rast, razvoj, dovodi i do promjena u poslovnom svijetu. Poduzetništvo postoji oduvijek. Naime ono se javilo pojavom prvih civilizacija, pojavom prvih trgovanja. Ne može se odrediti točna godina, ali zna se da ono postoji od davnina. Prvotni oblik poduzetništva bio je organizirani lov kojim su se plemena prehranjivala. Usporedno s promjenama civilizacije mijenjao se i pojam poduzetništva i aktivnosti koje ga sačinjavaju. Poduzetništvo se razvilo između 12. i 15. stoljeća kad su osnovni tipovi poduzetnika bili gusari, feudalci, državni činovnici, špekulanti, trgovci i obrtnici. Može se reći da se kao masovni fenomen javilo zapravo tek u 15. stoljeću. Stvaralačko poduzetništvo razvilo se masovno tek u 17. stoljeću pa od tog razdoblja govorimo o ranom trgovačkom tipu poduzetnika koji trguje robovima, krznima, životinjama i slično.¹ Poduzetništvo predstavlja sposobnost pokretanja određene akcije, poduzimanja aktivnosti sa svrhom postizanja željenog cilja, sve predmnijevajući spremnost na borbu protiv prepreka, spremnost na neizvjesnost ishoda i rizik.² Poduzetništvo je proces u kojem pojedinci pokušavaju ostvariti novu ideju, bez obzira na resurse koje trenutačno posjeduju. Bit poduzetničkog ponašanja jest prepoznavanje prilika i ostvarivanje ideja. Skupina zadataka, kojom se bave poduzetnici, može ostvariti pojedinac ili skupina osoba.³

Poduzetništvo kao takvo može biti:⁴

- tradicionalno,
- društveno,
- korporativno.

Tradicionalno poduzetništvo predstavlja poduzetništvo u malim i srednjim poduzećima dok za razliku od tradicionalnog, korporativno poduzetništvo predstavlja proces u kojem velika poduzeća traže nove načine korištenja, održavanja ili zadržavanja inovacija i ostvarenje profita i to na način da od zaposlenih očekuju stvaranje „poduzeća“ unutar postojeće organizacije. Društveno poduzetništvo

¹ Gorupić, D.: Poduzeće, postanak i razvoj poduzeća i poduzetništva, Informator, Zagreb, 1990., str. 27

² Buble, M i Kružić, D.: Poduzetništvo – realnost sadašnjosti i izazov budućnosti, RriF, Zagreb, 2006., str. 1

³ Cingula, M.: Poduzetništvo, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb, 2005., str. 28.

⁴ Gorupić, D.: op. cit., str. 28

predstavlja primjenu poduzetničkih načela u društvenom sektoru s ciljem unaprjeđenja kvalitete življenja.

Poduzetništvo u nekoj svojoj suštini sadrži elemente, vrijednosti i resurse koji služe za određeni pothvat. Bit poduzetničkog ponašanja jest prepoznavanje prilika i ostvarivanje ideja.

Odrednice suvremenog poduzetništva:⁵

- profitno orijentiran pothvat,
- dinamičnost i inovativnost,
- neizvjesnost,
- rizik,
- anticipiranje promjena,
- prosuđivanje i odlučivanje,
- korištenje resursa,
- radost kreacije.

Poduzetništvo se prikazuje kroz rizik, kroz ulaganje, kroz spremnost za nešto novo i za nešto bolje. Ono ima za cilj dobrobit i profit, a njegov je način djelovanje na zapošljavanje, na gospodarstvo i na uspjeh.

2.1. Preduvjeti za razvoj poduzetništva

Poduzetništvo kao takvo ima unutar svojeg djelovanja osnovne preduvjete na temelju kojih je razvilo svoje poslovanje. Poduzetništvo se razvija kada ima za to tržište, kada ima potrošača, kada postoji konkurencija, kada je dobro političko, pravno, socioekonomsko i kulturno okruženje, kada postoji poduzetnička klima te kada se poduzetništvo potiče putem inkubatora i slično. Želja je svakog poduzetnika za tržištem, uspjehom i biti konkurentan. Naime sve to stvara jaki preduvjet da bi se tržište razvilo i kako bi tržište stvorilo razlog i preduvjet da se razvije poduzetništvo. Ono što je važno napomenuti da poduzetništvo kao takvo će se razvijati u sredini koja vrednuje poduzetničku inicijativu, koja ima raširene poglede prema poduzetniku i poduzetništvu.

⁵ Ibidem str.29.

Preduvjeti za razvoj poduzetništva mogu se razviti kao:⁶

- pravne pretpostavke,
- financijske pretpostavke,
- obrazovne pretpostavke,
- savjetodavne pretpostavke,
- servisne pretpostavke,
- ostale pretpostavke.

1. Pravne pretpostavke su zakonski propisi koji reguliraju osnutak, registraciju i likvidaciju malih i srednjih poduzeća i zakonski propisi o financiranju, računovodstvu i reviziji malih i srednjih poduzetničkih poduzeća.
2. Financijske pretpostavke su nužne za razvoj poduzetništva jer bez kapitala nije moguće realizirati poduzetnički pothvat. Zbog toga su potrebne financijske institucije za financiranje poduzetništva.
3. Obrazovne pretpostavke podrazumijevaju opće, stručno i poslovno znanje poduzetnika, koje se stječe školovanjem od srednjih preko viših do visokih škola, ali i putem raznih seminara, tečajeva i posebnih škola.
4. Znanstvene pretpostavke podrazumijevaju sveučilišta, fakultete, znanstveno-istraživačke institute i znanstvene parkove u okviru kojih se provode istraživanja problema iz oblasti poduzetništva.
5. Savjetodavne pretpostavke uključuju: savjetništvo za osnutak i registraciju malih i srednjih poduzeća, investicijsko i financijsko savjetništvo, savjetništvo za tekuće poslovanje i razvoj poduzetništva, te savjetništvo za likvidaciju.
6. Servisne usluge pružaju računovodstvene, financijske, marketinške i revizorske tvrtke.

Da bi se stvorili preduvjeti za razvoj velikim djelom je potrebno ogledati preduvjete za razvoj poduzetništva.

⁶ Rajsman, M., Petričević, N., Marijanović, V.: Razvoj malog gospodarstva u Republici Hrvatskoj, Ekonomski vjesnik, br 1., 2013., str. 250/263

2.2. Prednosti i nedostaci poduzetništva

Poduzetništvo kao i svaka djelatnost za sobom donosi određene prednosti i nedostatke. Poduzetništvo kao grana mora imati svoje prednosti i nedostatke putem kojih se ističe što je pozitivno za određeni poduhvat, a što nije.

Prednosti ulaska u poduzetništvo jesu:⁷

- preuzimanje kontrole nad vlastitom sudbinom,
- mogućnost mijenjanja stvari (mogu se mijenjati određeni uvjeti),
- mogućnost iskorištavanja svojih potencijala (iskorištavanje potencijala u potpunosti), od kreativnosti do znanja,
- ostvarivanje neograničenih profita (iako novac nije primarni ipak je jedan od glavnih faktora),
- priznatost u društvu (veoma cijenjeni u društvu, poslovanje u povjerenju i poštenju),
- rade stvari koje vole (bave se onim što ih zanima),
- samostalno poduzetništvo stvara temeljno zadovoljstvo u spoznaji da ste u svom poslu gospodar samom sebi, te da sukladno prilikama samostalno donosite odluke.,
- ostvarenu dobit slobodno se raspodjeljuje na godini,
- ostvarenom dobiti može se koristiti za povećanje osobne potrošnje,
- premda nenovčano izraženo, važno je moguće zadovoljstvo u spoznaji da se kreira posao za sebe ali i za nekoga,
- samostalno poduzetništvo se može voditi kao obiteljski posao.

Jako je puno prednosti u poduzetništvu međutim uz sve te prednosti dolaze i sa nedostacima.

Kao i prednosti poduzetništvo sa sobom donosi puno nedostataka. Nedostaci ulaska u poduzetništvo jesu.⁸

⁷Škrtić, M.: Poduzetništvo, Sinergija, Zagreb, 2011., str.137.

⁸ Ibidem

- nesigurnost dohotka. Otvaranje i vođenje poduzeća ne pruža garancije poduzetniku da će zaraditi dovoljno novca za preživljavanje,
- rizik gubitka uloženog kapitala. Stopa zatvaranja malih i srednjih poduzeća je vrlo visoka. Zatvaranjem poduzeća osim financijskih posljedica za vlasnika, donosi i emocionalne posljedice,
- nedefinirano radno vrijeme i naporan rad. Osnivanje poduzeća i uspostavljanje poslovanja često od poduzetnika zahtijeva danonoćni rad, odnosno 10-12 sati na dan, 6 ili 7 dana u tjednu. Mnogi poduzetnici ulaze u poduzetništvo misleći da posjeduju poduzeće, tek poslije otkrivaju da poduzeće posjeduje njih,
- niska kvaliteta života za vrijeme uspostavljanja poslovanja. Za vrijeme pokretanja poslovanja poduzetnicima je na prvom mjestu poduzeće, dok obitelj ostaje pomalo zanemarena,
- ponekad otežano, ali i nužno prihvaćanje realnosti da u svim aktivnostima nema slobode akcije,
- kupac proizvoda i usluga, kojem se treba prilagođavati,
- država određuje pravila poslovnog ponašanja i zahtijeva od vas plaćanje poreza, pa se možete osjećati sputanim,
- dobavljači također mogu uvjetovati ponašanje, osobito „dobavljači novca“ – bankari,
- poduzetničke ambicije mogu biti ograničene, a time i sloboda, zbog nedovoljnih sredstava – materijalnih i novčanih.

Navedene prednosti i nedostaci pokazatelj su svega onoga što je važno svakome čovjeku koji je spreman na određeni poduzetnički poduhvat. Iste će se prikazati kroz tablicu kako bi bile lakše razumljive.

Tablica 1. Prednosti i nedostaci poduzetništva

Prednosti poduzetništva	Nedostaci poduzetništva
Kontrola nad sudbinom	Nesigurnost dohotka
Sloboda za ciljeve	Rizik uloženog kapitala
Mogućnost mijenjanja stvari	Nedefinirano radno vrijeme
Iskorištavanje svojih potencijala	Naporan rad
Ostvarivanje profita	Niska kvaliteta života
Priznatost u društvu	Nema slobode
Posao koji se voli	Prilagođavanje prema kupcu
Zadovoljstvo samostalnim poduzetništvom	Država određuje pravila
Raspodjela ostvarene dobiti	Dobavljači uvjetuju
Sposobnost kreacije posla	Poduzetničke ambicije ograničene
Obiteljski posao	
Privatno i profesionalno	

Izvor: izrada autora prema Škrtić, M.: Poduzetništvo, Sinergija, Zagreb, 2011., str.137.

Prednosti i nedostaci poduzetništva su kreni/stani za sve one koje žele postati poduzetnik.

2.3. Poduzetnik

Biti poduzetnik je odluka s kojom se većina ljudi u jednom djelu života nađe na stupici. Iako većina sanja da bi jednog dana pokrenula vlastiti posao, većina se na takav korak ne odvaži jer jednostavno nije spremna za takav rizik. Iako su kao što je navedeno brojne prednosti poduzetnika ipak ima i podosta mana.

Poduzetnik se najčešće definira kao osoba koja pokreće nove poslove, te samostalno organizira i kontrolira tijek poslovanja. Poduzetnik je osoba koja mora biti jaka, vjerovati sebi, mora znati postaviti ciljeve, ideje, biti kreativna i sposobna te nadasve ambiciozna.

Poduzetnik je osoba koja stvara nove poslovne mogućnosti usprkos riziku i neizvjesnosti, u svrhu stjecanja profita i rasta, identificirajući značajne prilike i prikupljajući neophodne resurse radi zarade na njima.⁹ Prema tome poduzetnici su osobe koje stvaraju biznis da bi ostvarili rast i profit koristeći pri tom promišljen, planski pristup zasnovan na konceptu i tehnikama strateškog menadžmenta. Oni su također jako inovativni-stvaraju nove proizvode i tržišta te primjenjuju kreativne strategije i načine upravljanja.

Poduzetnik je osoba koja se pojavljuje tamo gdje se preuzima rizik i ulaže u resurse da bi se napravilo nešto novo, ili da bi se nešto što već postoji ostvarilo na novi način, kao i da bi se stvorilo novo tržište, nove potrebe i novi potrošači.

2.3.1. Osobine poduzetnika

U suvremenim uvjetima gospodarenja mnogo se toga promijenilo i još uvijek se mijenja, ali je poduzetnik ostao nositelj rizika poslovnog poduhvata. Bitna poduzetnička značajka je spremnost da se kombiniranjem znanja, sredstava i tehnologije, te tržišnih prigoda ulazi u poslove od kojih se očekuje profit. Stara je poduzetnička maksima „riskiraj pa profitiraj“. Poduzetnik mora imati povjerenja u svoje sposobnosti. Mora vjerovati u uspjeh. On mora biti svjestan da su pogreške, previdi i neuspjesi sastavni dio njegove poduzetničke aktivnosti. Za razliku od drugih poslovnih ljudi, poduzetnici ne čeznu za vlašću i položajem, već za poslovnim poduhvatima, tržišnim prigodama i profitom.

Da bi uspješno mogao obavljati svoju poduzetničku odnosno menadžersku funkciju poduzetnik mora imati opća i specijalistička znanja. Opća znanja omogućuju poduzetniku da se bolje snalazi u svojoj ulozi. Pored opće kulture, poduzetnik treba poznavati osnove ekonomije, prava i organizacije, gospodarski sustav zemlje, marketing, poslovne financije i metode komuniciranja sa zaposlenicima, partnerima i tržištem.

⁹ Cingula, M.: Poduzetništvo, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb, 2005., str. 32.

Poduzetnik je osoba koja ima sposobnost da održi određeni poduzetnički posao te da stvori određeno poduzetničko rješenje.

2.3.2. Elementi i osobine poduzetnika

Elementi poduzetnika nešto su slično kao i osobine poduzetnika.

Tri su ključna elementa koja definiraju poduzetnika:¹⁰

- Stvaranje povećanog bogatstva,
- Namicanje vrijednosti,
- Preuzimanje rizika

Shema 1. Elementi poduzetnika

Izvor: Izrada autora prema: Bennett, R.: *Management*, Informator, Zagreb, 1994., str .54.

Za poduzetnika kao njegove elemente može se reći da je on inovativan, da preuzima rizik, da je uporan i odgovoran.

U opisu poduzetnika nalaze se i tipovi poduzetnika:¹¹

- **PIONIR** - u fazi izgradnje poduzeća, osnivač, pun energije i ideja, odlučan, potpuno se posvećuje poduzeću.
- **MAHER** - u fazi rasta poduzeća, snažna, autoritativna i ambiciozna osoba koja vrlo brzo kreće unaprijed.
- **STRATEG**- u fazi diferencijacije, vrlo angažiran, željan uspjeha, ali i svjestan da ne može sam upravljati poduzećem pa je sklon decentralizaciji

¹⁰ Bennett, R.: *Management*, Informator, Zagreb, 1994., str .54.

¹¹ Poslovni forum, „Tipovi poduzetnika“, <http://www.poslovniforum.hr/ekonomski-leksikon/tipovi-poduzetnika.html> 18.03.2016

- **TRENER** - u fazi konsolidacije poduzeća, motivira suradnike, nedostaje mu kreativnost.

Poduzetnik je osoba koja ima sposobnost osnivanja poduzeća i pokretanja njegovih poslovnih aktivnosti ulaganjem kapitala u poslovne resurse radi proizvodnje njegovih dobara ili usluga. Biti poduzetnik znači učiti, biti spreman i otvoren za novo te voditi ljude

2.4. Uloga države u poticanju poduzetništva

Da bi se u bilo kojoj državi moglo razvijati poduzetništvo potrebno je da država ima određenu ulogu u istome.

Naime, sve funkcionira na bazi da se dođe do učinkovitog gospodarenja. Naime, u obzir se uzimaju:¹²

- utvrđivanje zakonskih okvira za funkcioniranje tržišta,
- reguliranje financijskog sustava,
- utjecaj na raspored resursa u cilju povećanja učinkovitosti privredne djelatnosti,
- utvrđivanje okvirnih stopa dugoročnog ekonomskog rasta,
- utjecaj na kratkoročna gospodarska kretanja,
- utjecaj na unaprijeđenije konkurencije itd.

Uloga države u poticanju poduzetništva sastoji se od njezine dominacije da potakne što više poduzetnika da stvaraju poduzetničko okruženje. Državne institucije trebale bi stvoriti povoljne uvjete za razvoj poduzetništva, stvoriti povoljno poslovno okruženje. Isto tako razvojne agencije trebale bi pružiti savjete i financijska sredstva.

¹² Bennett, R.: op. cit., str. 57

3. PODUZETNIŠTVO U EUROPSKOJ UNIJI

Europska unija (EU) jedinstvena je međuvladina i nadnacionalna zajednica europskih država, nastala kao rezultat procesa suradnje i integracije koji je započeo 1951. godine između šest država (Belgije, Francuske, Zapadne Njemačke, Italije, Luksemburga i Nizozemske). Europska unija formalno je uspostavljena 1. studenoga 1993. godine, stupanjem na snagu Ugovora o Europskoj uniji. Danas Europska unija broji 28 država članica te oko 508 milijuna stanovnika. Ona svim zemljama članicama omogućuje rast i razvoj u ekonomskom i gospodarskom smislu te omogućuje lakše i kvalitetnije ostvarenje ciljeva na svim područjima djelovanja, kao što su uravnotežen gospodarski i društveno – socijalni razvoj, visoka razina obrazovanja, a time i veći postotak zaposlenosti te zaštita moralnih i etičkih prava i interesa građana.¹³ Europska unija veoma je važna zajednica te je danas jedna od najvećih na svijetu. Njezino djelovanje poznato je svugdje te se smatra jednom od najvećih međunacionalnih organizacija/zajednica.

Više o politici poticanja poduzetništva EU prikazati će se u nastavku rada.

3.1. Politika poticanja poduzetništva Europskoj uniji

Politika poticanja poduzetništva u Europskoj Uniji veoma je važna i jedna od prednosti svake države članice. Europska Unija pokušava indirektno i direktno pomoći malim, srednjim i velikim poduzećima na način da potiče poduzetništvo. Europska unija pruža pomoć poduzetništvu i malom gospodarstvu država članica i poduzećima iz država kandidata za članstvo različitim oblicima potpora.¹⁴

¹³ Šimić., D.: Europska unija danas i sutra, Samobor: Hrvatski zemljopis., 2002., str. 24

¹⁴ Kersan-Škabić, I.: Ekonomija Europske unije, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Pula, 2012.str.57.

Tablica 2. Oblici potpora koje pruža Europska unija kao pomoć poduzetništvu

Financijska podrška	u obliku dotacija i subvencija, osiguranja kreditnih sredstava pod povoljnim uvjetima i odobravanja jamstava
Nefinancijska podrška	u oblicima programa poslovne podrške, edukacije, treninga i savjetodavnih usluga, odnosno različitih oblika povezivanja poduzetnika

Izvor: Izrada autora prema: Kersan-Škabić, I.: Ekonomija Europske unije, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Pula, 2012.,str.57.

Podrška u poduzetništvu postoji putem financijske i nefinancijske. Financijska podrška je temeljena na subvencijama, osiguranjima, kreditnim sredstvima, dok je nefinancijska podrška temeljena na programima poslovne podrške, edukaciji, treningu savjetodavnih usluga.

Od 2008. godine, Europa pati od posljedica najveće svjetske gospodarske krize . Takve krize nije bilo 50 godina. Po prvi puta u Europi postoji više od 25 milijuna nezaposlenih. Zbog toga je EU donijela novu strategiju do 2020., akcijski plan Europa 2020.

Politika EU-a je usmjerena na razvoj partnerstva, te eliminiranje potencijalnih problema s kojima se mogu suočiti poduzetnici. U tom smislu pruža se sustavna podrška te se nudi niz korisnih informacija i primjenjivih znanja. Poslovno okruženje osobito se počelo razvijati od 1989. Na temelju strategije EU-a, usmjerene na jačanje malih i srednjih tvrtki, te općenito poduzetništva, počinju se osnivati poslovni kooperacijski centri. Radi se o organizacijama lokalnog karaktera koje u skladu s potrebama lokalne zajednice razvijaju poduzetnički projekt. Na temelju razrađenih kriterija odabiru se poduzetnici kojima se pruža podrška iz poduzetništva, menadžerskih umijeća, poslovnog planiranja, upravljanja inovacijskim procesima, marketinga, financija, te upravljanja inventarom.¹⁵

¹⁵ Kersan-Škabić, I.: Ekonomija Europske unije, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Pula, 2012.str.60.

Politika poticanja poduzetništva provodi se kroz mnoge strategije, programe i slično a više o tome prikazati će se sljedećim naslovima.

Poduzetnička politika EU važna je za poticanje inovacija, poduzetništva i konkurentnosti u proizvodnji i pružanju usluga. Cilj joj je osigurati svim poslovnim subjektima mogućnost tržišnog natjecanja i trgovine pod poštenim i jednakim uvjetima, a posebna pozornost pridaje se specifičnim potrebama i obilježjima pojedinih sektora, poput turizma, zrakoplovne industrije ili biotehnologije.

Kako bi se poduzetnička politika EU kontinuirano usavršavala i pratila trendove poduzetništva, potrebno je neprestano provoditi istraživanja i ankete kako bi se prikupili podaci na temelju kojih se dolazi do pokazatelja koji daju odgovore pitanje kako efikasno provoditi politiku poticanja poduzetništva. Kako bi se navedeno i provelo, zadužena su sveučilišta Babson College iz SAD-a i London Business school iz Velike Britanije koja provode GEM (Global Entrepreneurship Monitor). GEM je prvi svjetski istraživački studij poduzetništva koji sadrži podatke prikupljene od poduzetnika diljem EU i ostatka svijeta. Podaci se prikupljaju već 17 godina, na temelju više od 200.000 intervjua godišnje u 37 zemalja, od toga 21 na području EU, a u prikupljanju podataka sudjeluje više od 500 stručnjaka iz područja poduzetništva. Intervjui se temelje na dva temeljna elementa, a to su ponašanje poduzetnika i stavovi pojedinaca, te poduzetništvo u nacionalnom kontekstu. Glavni cilj ovog istraživanja je procijeniti poduzetničku aktivnost i poduzetničku klimu u pojedinim zemljama, te dati odgovore na pitanja zašto je u pojedinim zemljama ona povoljna, odnosno nepovoljna. Najvjerniji pokazatelj poduzetničke aktivnosti na nekom području je TEA index (Total Entrepreneurial Activity Index), odnosno indeks poduzetničke aktivnosti. TEA pokazuje postotak odraslog stanovništva od 18 do 64 godine koji aktivno sudjeluje u pokretanju poslovnih pothvata u smislu upravljanja poduzećem ili posjedovanja istog.

Tablica 3. TEA indeks u zemljama EU od 2011. - 2015. Godine u %

Zemlja	TEA indeks u % po godinama				
	2015.	2014.	2013.	2012.	2011.
Belgija	6,2	5,4	4,9	5	5,7
Bugarska	3,5	-	-	-	-
Estonija	14,1	9,4	13,1	14	-
Finska	6,6	5,6	5,3	6	6,3
Grčka	6,7	7,9	5,5	7	8,0
Hrvatska	7,7	8	8,3	8	-
Italija	4,9	4,4	3,4	4	-
Irska	9,3	6,5	9,2	6	7,2
Latvija	13,1	11,3	13,3	13	-
Luksemburg	10,2	7,1	8,7	-	-
Mađarska	7,9	9,3	9,7	9	-
Nizozemska	7,2	9,5	9,3	10	8,2
Njemačka	4,7	5,3	5	5	5,6
Poljska	9,2	9,2	9,3	9	-
Portugal	9,5	10	8,2	8	7,5
Rumunjska	10,8	11,3	10,1	9	-
Slovačka	9,6	10,9	9,5	10	-
Slovenija	5,9	6,3	6,5	5	3,7
Španjolska	5,7	5,5	5,2	6	5,8
Švedska	7,2	6,7	8,2	6	5,8
Ujedinjeno kraljevstvo	6,9	10,7	7,1	9	7,3

Izvor: Izrada autora prema: GEM izvješće, 2011. – 2015.,

<http://www.gemconsortium.org/report>, 12.06.2016.

Kao što je vidljivo u tablici, razvijene zemlje imaju manji indeks poduzetničke aktivnosti kroz navedene godine iz razloga što je u razvijenim zemljama lakše pronaći posao u nekom drugom poduzeću nego istog pokretati sam. U srednje razvijenim zemljama ljudi često ne mogu naći željeni posao, pa poduzeća pokreću

sami. Najveći TEA index ima Estonija gdje na sto stanovnika čak njih trinaest pokreće vlastiti posao, dok je uz Bugarsku koja je podvrgnuta istraživanju tek 2015., ovaj pokazatelj najmanji u Italiji.

3.1.1. Ciljevi poduzetničke politike EU

Akcijni plan Europa 2020 stvoren je kako bi se kako bi se provele aktivnosti povećavanja i oslobađanja europskog poduzetničkog potencijala, te uklanjanja postojećih prepreka, a samim time i povećavanja poduzetničke kulture u Europi. Navedeno ima za cilj stvaranje novih poduzeća i stvaranje više poticajnog okruženja kako bi postojeći poduzetnici mogli napredovati i rasti.¹⁶

Ciljevi poduzetničke politike Europske Unije su veoma značajni i njihova je primjena potrebna kako bi se moglo dalje funkcionirati u sklopu poduzetništva. Ciljevi poduzetničke politike EU:¹⁷

- poticati osnivanje novih poduzeća,
- poticati razvojne i inovacijske sposobnosti poduzeća kroz stvaranje dinamičnog poduzetničkog okruženja,
- osigurati poduzećima mogućnost pristupa na tržišta članica EU, a po mogućnosti i na druga tržišta.

Ciljevi se ostvaruju putem:¹⁸

1. stvaranje poduzetničkog duha,
2. poticanje inovativnog poslovnog okruženja,
3. maksimalno korištenje prednosti unutarnjeg tržišta,
4. nove metode koordinacije aktivnosti (benchmarking, monitoring i razmjena najboljih praksi),
5. poticanje novih poslovnih modela u e-gospodarstvu – E-poduzeća imaju sve veći utjecaj na gospodarske aktivnosti.

¹⁶ The Entrepreneurship 2020 Action Plan, http://ec.europa.eu/growth/smes/promoting-entrepreneurship/action-plan/index_en.htm, 26.04.2016.

¹⁷ Perić, J.: Europska unija i izravna strana ulaganja: trendovi, odnosi, učinci, Firtrade & Tours, Rijeka, 1999., str.89.

¹⁸ Ibidem

Poduzetnička politika u Europskoj uniji financira se iz:

- višegodišnjih programa,
- strukturnih fondova,
- europske investicijske banke.

Višegodišnji program ima za cilj: ¹⁹

1. poboljšati rast i konkurentnost poduzeća u internacionaliziranom gospodarstvu temeljenom na znanju,
2. promicati poduzetništvo,
3. pojednostaviti i poboljšati administrativni i regulatorni okvir za poslovanje, u cilju povećanja istraživanja, inovacija i razvoja poslovanja, posebno malih i srednjih poduzeća,
4. poboljšati financijsku situaciju za poslovni sektor, posebno mala i srednja poduzeća,
5. olakšati poslovnom sektoru pristup službama, programima i mrežama Zajednice,
6. poboljšati koordinaciju tih instrumenata.

Područje višegodišnjeg programa je najviše vezano za financijska sredstva, obuhvaća aktivnosti u više od 30 država,

Poduzetnička politika kao takva veoma je važan dio za poticanje poduzetništva. U sljedećem naslovu dat će se osvrt na ključne dokumente poticanja poduzetništva.

3.1.2. Ključni dokumenti poticanja poduzetništva

Ključni dokument u području poticanja poduzetništva je Lisabonska strategija iz 2000. godine koja postavlja za cilj stvaranje svjetski najkonkurentnijeg gospodarstva temeljenog na znanju, sposobnog za održivi rast, te s više kvalitetnijih radnih mjesta i većom socijalnom kohezijom, a jedno od ključnih područja djelovanja je poticanje poduzetništva.

¹⁹ Ibidem., str. 90

Lisabonskom strategijom dovedena je odluka da je Europska investicijska banka glavna u poticanju konkurentnosti europskog gospodarstva kroz diversificiranu potporu koju pruža aktivnostima malih i srednjih poduzeća. Europska investicijska banka je neprofitna financijska institucija. Osnovana je 25.3.1957.godine kada je utemeljena i Europska ekonomska zajednica. S radom je započela 1958.godine kao samostalna institucija u okviru Europske unije. Sjedište joj se nalazi u Luksemburgu. Glavni zadatak EIB je da pridonosi uravnoteženom razvoju zajednice osiguravanjem gospodarske i socijalne kohezije država članica²⁰. To se postiže na način da banka daje zajmove za projekte od europskog interesa posebno za siromašne zemlje, države kandidatkinje i zemlje u razvoju. Europska investicijska banka daje i kredite za ulaganje u mala poduzeća. Europska investicijska banka djeluje kao javna institucija i kao banka. Autonomna je institucija koja donosi vlastite odluke glede zajmova isključivo prema uspješnosti svakog projekta i mogućnosti koje nude na financijskom tržištu. Osim Europske investicijske banke, važan je i Europski investicijski fond. Europski investicijski fond (EIF) osnovan je 1994. kao sredstvo pomoći malim poduzećima. Njegov je većinski dioničar Europska investicijska banka, s kojom čini „Grupu EIB“. EIF osigurava poduzetnički kapital za mala poduzeća, osobito za nova poduzeća i poduzeća usmjerena na tehnologiju. Pruža i jamstva financijskim institucijama (npr. bankama) kao pokriće za kredite koje odobravaju malim poduzećima. EIF nije kreditna institucija: ne odobrava kredite ni subvencije poduzećima niti ikad izravno ulaže u poduzeća.

²⁰ ENTER-EUROPE. Hr <http://www.entereurope.hr/page.aspx?pageID=14> 16.03.2016

Tablica 4. Financiranje poduzetništva putem EIF-a u zemljama članicama EU po sektorima u razdoblju od 2011.-2015. u milijunima eura

Zemlja	Sektor			Ukupno po zemljama
	Energetika	Prijevoz i telekomunikacije	Industrija i poljoprivreda	
Austrija	1.763	3.409	806	5.978
Belgija	583	761	1.019	2.363
Bugarska	-	390	92	482
Cipar	132	107	38	277
Češka	668	652	800	2.120
Danska	175	623	1.038	1.845
Estonija	222	72	50	344
Finska	117	1.254	1.390	2.761
Francuska	3.261	11.969	3.262	18.492
Grčka	1.691	1.359	633	3.683
Hrvatska	-	165	25	190
Italija	9.424	8.727	5.048	23.199
Irska	680	704	-	1.384
Latvija	120	-	70	190
Litva	210	178	16	404
Luksemburg	34	42	404	480
Mađarska	280	1.457	1.322	3.059
Malta	-	-	-	-
Nizozemska	1.475	1.504	161	3.410
Njemačka	3.102	4.377	11.831	19.310
Poljska	2.305	12.433	4.610	19.348
Portugal	786	630	363	1.779
Rumunjska	233	620	724	1.577
Slovačka	415	455	383	1.253
Slovenija	258	364	147	769
Španjolska	5.848	9.619	5.097	20.564
Švedska	405	2.070	2.252	4.727

UK	8.191	7.129	2.124	17.444
Ukupno:	42.378	71.079	43.705	157.162

Izvor: Izrada autora prema: Statističko izvješće EIB – 2015., <http://www.eib.org/attachments/general/reports/st2015en.pdf>

Europski investicijski fond (EIF) preko dva svoja financijska instrumenta povezan je sa programom COSME i nudi pomoć malim i srednjim poduzećima u pronalasku sredstava potrebnih za realizaciju njihovih projekata. Riječ je o instrumentima EGF (The Equity Facility for Growth) i LGF (The Loan Guarantee Facility) kojima se nudi temeljni kapital za jačanje poslovanja te jamstva potrebna za realizaciju određenih ulaganja. Temeljem ova dva instrumenta, olakšava se pristup sredstvima za mala i srednja poduzeća i na taj način jača konkurentnost europskog gospodarstva. U razdoblju od 2014. do 2020. godine, za program COSME namijenjeno je 1,3 milijardi eura za pomoć malim i srednjim poduzećima, a Europski investicijski fond je zadužen da preko svojih financijskih posrednika i instrumenata omogući financiranje rizika kapitala te na taj način njegovo lakše pribavljanje

Tablica 5. Planirana i odobrena sredstva namjenjena za financiranje MSP iz EIF-a po programima u razdoblju od 2010. - 2020. u milijunima eura

Program	Godina prijave	Istek obaveze	Ukupna planirana sredstva	Ukupna odobrena sredstva
EPMF (Progress mikrofinanciranja)	2010.	2016.	216	204
InnovFin – financiranja za inovatore	2014.	2020.	1.490	429
ERASMUS+	2014.	2020.	517	10
COSME	2014.	2020.	1.320	330
EaSI – program za zapošljavanje i socijalne inovacije	2015.	2020.	60	27

Izvor: izrada autora prema: EIF – godišnje izvješće – 2015., http://www.eif.org/news_centre/publications/eif_annual_report_2015.pdf

Tu se nalazi i strategija Europa 2020. Europa 2020. je desetogodišnja strategija za rast i radna mjesta Europske unije pokrenuta 2010. Njezin cilj nije samo prevladavanje krize od koje se naša gospodarstva sada postupno oporavljaju. Njezin je cilj i rješavanje nedostataka našeg modela rasta i stvaranje uvjeta za pametan, održiv i uključiv rast.²¹ Strategija se bazira na pet glavnih ciljeva a vežu se za zapošljavanje, istraživanje, razvoj, klimu, energiju, obrazovanje, socijalno uključivanje i siromaštvo. Ciljevi uz pomoć inicijativa jačaju napore u područjima kojima se podupiru prioritete strategije od inovacija, zapošljavanja, malih i drugo.

3.2. Malo gospodarstvo u EU

Razvoj poduzetništva i srednjeg i malog gospodarstva jedan je od presudnih činitelja stvaranja konkurentnih prednosti nacionalne ekonomije, pri čemu je u razvijenim tržišnim gospodarstvima opće pravilo da su poduzetništvu i malom gospodarstvu potrebne poticajne mjere koja će omogućiti realizaciju i stalno generirati procese formiranja novih gospodarskih subjekata, sve uz primjenu novih znanja i novih tehnologija. Kod Europske unije u području malog i srednjeg poduzetništva vodi se računa o mnogim stavkama. Posebne se pozornosti usmjeruju na plasman robe, na tržišta, na profesionalno obrazovanje, programe, edukacije i slično. Politika EU-a u području malog i srednjeg poduzetništva može se svesti na osam temeljnih ciljeva:²²

- uklanjanje poteškoća administrativnoga, financijskog i pravnog karaktera poticanje integriranja malih i srednjih tvrtki u jedinstveno tržište,
- pomoć malim i srednjim tvrtkama u cilju korištenja programa EU-a, pri čemu se posebna pozornost usmjeruje manje razvijenim regijama,
- podrška svim oblicima usluga koje su u funkciji razvoja malih i srednjih tvrtki promocija suradnje i partnerstva pomoć u nabavi kapitala,
- unaprjeđenje kvalitete menadžerskog djelovanja u malim i srednjim tvrtkama,
- korištenje iskustava malih i srednjih tvrtki pri donošenju novih normi.

²¹ Europska komisija, http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/index_hr.htm 19.04.2016

²² Ibidem str.61.

Svi navedeni ciljevi temelj su za daljnji rast i razvoj poduzetništva u EU. EU je izrazito predana strategijama razvoja malog i srednjeg poduzetništva. Smatra se da se na taj način potiče rast, razvoj, te se poštuju ljudska prava i drugo.

Europska unija kreira pravila o državnim potporama, ona formulira politiku za strategije i potpre, bavi se promicanjem vještina i znanja, unapređenjem potencijala za mala i srednja poduzeća, jačanje dijaloga, konzultacija i drugo. Isto tako Europska unija potiče edukaciju o strategijama u školama i na fakultetima.

Mala poduzeća imaju ključnu ulogu u europskom gospodarstvu. Glavni su izvor zaposlenja, te u njima nastaju mnoge poslovne ideje. Mikropoduzeća, mala i srednja poduzeća predstavljaju 99% svih poduzeća u EU-u. Postoji oko 21 milijun MSP-a. Zapošljavaju oko 33 milijuna ljudi i čine ključan izvor poduzetničkog duha i inovacije, koji su presudni za konkurentnost poduzeća u EU-u. Cilj je politike EU-a na području malog i srednjeg poduzetništva osigurati da politike i mjere budu prilagođene malim poduzećima te da doprinose većoj privlačnosti Europe za osnivanje poduzeća i poslovanje. Malo gospodarstvo obuhvaća male i srednje poduzetnike te obrtnike, a definira se ovisno o broju zaposlenih, godišnjem prometu (ili ukupnoj aktivi) i prihodu.²³ Mala gospodarstva se pokušavaju ogledati kroz 10 područja:²⁴

1. obrazovanje i obučavanje za poduzetništvo,
2. jeftinije i brže pokretanje poduzeća,
3. bolje zakonodavstvo i regulativa,
4. dostupnost potrebnih radnih vještina,
5. poboljšanje online pristupa,
6. bolje korištenje prednosti unutarnjeg tržišta,
7. porezna i financijska pitanja,
8. jačanje tehnoloških sposobnosti malih poduzeća,
9. korištenje uspješnih modela za elektroničko poslovanje i razvijanje vrhunske potpore,
10. bolja zastupljenost interesa malog poduzetništva u tijelima Unije i na nacionalnoj razini.

²³Kersan, Škabić I., Banković, M: Malo gospodarstvo u Hrvatskoj i ulazak u EU., Ekonomska misao i praksa, br.1 (2008)., str. 57-76

²⁴ Enter Europa, Vodič kroz informacije o EU, <http://www.entereurope.hr/page.aspx?PageID=90> 9.6.2016

Potporu daju financijske institucije:²⁵

1. Europska komisija,
2. Europski parlament,
3. Vijeće Europske unije,
4. Europska investicijska banka,
5. Europski investicijski fond.

Prve tri institucije ključne za samo predlaganje i donošenje politika, definiranje osnovnih smjernica, zakona te u konačnici i za provođenje istih, Europska investicijska banka, opskrbljuje sektor malog gospodarstva srednjoročnim i dugoročnim zajmovima putem poslovnih banaka te garancijama, a Europski investicijski fond predstavlja najvažniji izvor rizičnog kapitala u EU.

3.2.1. Ciljevi malog gospodarstva

Ciljevi malog poduzetništva isti su u svim državama članicama. Putem Europske unije države se pozivaju na ove ciljeve:²⁶

- ojačati inovativni i poduzetnički duh kako bi se omogućilo suočenje europskih poduzeća s izazovima koji ih očekuju u budućnosti,
- stvoriti pravni, porezni i administrativni okvir povoljan za poduzetničke aktivnosti i poboljšanje poduzetničkog statusa,
- osigurati pristup tržištima na osnovi olakšavajućih uvjeta,
- olakšati pristup istraživanju i kvalitativnoj tehnologiji,
- poboljšati pristup izvorima financiranja tijekom čitavog životnog ciklusa poduzeća,
- postići da Europska unija bude najpovoljniji kontekst na svjetskoj razini za mala poduzeća,
- imati pažnju za potrebe malih poduzeća,
- promicati vrhunsku podršku malim poduzećima.

²⁵ Enter Europa, Vodič kroz informacije o EU, <http://www.entereurope.hr/page.aspx?PageID=90> 9.6.2016

²⁶ Kersan-škabić I.: op.cit.str.102.

Mala su poduzeća glavni pokretači inovacije, zaposlenja, te je potrebno stvoriti dobro okruženje za iste. Dostizanje tih ciljeva temeljeno je na slijedećim smjernicama:²⁷

1. Obrazovanje i obuka u sferi poduzetništva – Potrebno je njegovati poduzetnički duh i nove sposobnosti već od najmlađe dobi. Opća saznanja iz područja poduzeća i poduzetništva moraju se podučavati na svim školskim razinama. Trebalo bi ohrabriti i promicati poduzetničke napore mladih ljudi te bi se trebali razviti programi obuke menadžera malih poduzeća.
2. Jeftinije i brže pokretanje poslovanja – Troškovi pokretanja poduzeća trebali bi biti usklađeni s najnižima na svijetu. Trebao bi se pojačati olakšavajući pristup elektronskoj registraciji poduzeća.
3. Bolje zakonodavstvo i regulativa – Trebaju se utvrditi posljedice novih regulativa na mala poduzeća i male poduzetnike i to ne samo na nacionalnoj nego i na razini EU-e. Zakonodavstvo bilo nacionalno bilo na razini EU-e, trebalo bi biti pojednostavljeno. Vlade će morati usvojiti pojednostavljene administrativne dokumente.
4. Dostupnost vještina – Obrazovni instituti trebali bi osigurati ne samo odgovarajuću razinu vještina koje bi odgovarale potrebama malih poduzeća, nego i stalnu obuku i savjetovanja.
5. Unapređenje pristupa internetu – Trebalo bi ojačati elektronsku razmjenu podataka između javnih autoriteta i sektora malih poduzeća. Namjera je da će društva moći primati korisna savjetovanja, postaviti pitanja, ispunjavati obrasce, porezne prijave ili dobivati informacije elektronskim putem, tj. brže i jeftinije.
6. Izvlačenje veće koristi iz jedinstvenog tržišta – Europska komisija i države članice trebale bi težiti nadogradnji istinskog jedinstvenog tržišta Unije, prilagođenog malim poduzećima u područjima važnima za njihov razvoj kao što su e-trgovina, telekomunikacije, komunalne službe, javna nabava i prekogranični sustavi plaćanja.
7. Oporezivanje i financijska problematika – Porezni sustavi trebali bi biti prilagođeni na način da olakšavaju stvaranje malih poduzeća i skladno funkcioniranje unutar njega, ali i da nagrađuju uspješnost, ohrabruju poduzeća u početnoj fazi, omogućuju širenje malih poduzeća i stvaranje novih

²⁷ Šimić, D.: Europska unija danas i sutra, Hrvatski zemljopis, Zagreb, 2002., str.76.

radnih mjesta. Budući da poduzetnici uvijek imaju financijske potrebe, bilo bi osnovno poboljšati odnos između bankarskih sustava i malih poduzeća stvarajući odgovarajuće uvjete pristupu kreditima i rizičnim kapitalima.

8. Jačanje tehnološke sposobnosti malih tvrtki – Vrlo je važno pojačati programe koji potiču širenje tehnologije na usluzi malim poduzećima. Trebalo bi omogućiti da mala poduzeća ostvare tehnološku kooperaciju na europskoj razini. Osim što bi se trebali razviti i prilagoditi malim poduzećima sustavi uvođenja standarda kvalitete, također bi se trebali obraditi efikasniji istraživački programi koji bi bili usredotočeni na trgovačku primjenu saznanja i tehnologija. U tom smislu bi se trebala promovirati suradnja između malih poduzeća i viših obrazovnih i istraživačkih instituta.
9. Iskorištavanje uspješnih modela e-poslovanja i razvoj najkvalitetnijih oblika podrške malim tvrtkama – Trebalo bi se poticati stvaranje informacijskog sustava mreža i usluga, kao i podrška poduzećima, koji bi bio otvoreniji i razumljiviji te u skladu s njihovim potrebama.
10. Ostvarivanje jače i učinkovitije zastupljenosti interesa malih tvrtki na razini Unije i na nacionalnim razinama – Interesi malih poduzeća trebaju biti predstavljeni na europskoj i nacionalnoj razini te uz pomoć društvenog dijaloga.

Mala su poduzeća glavni pokretači inovacije, zaposlenja, te socijalne i lokalne integracije u Europi. Stoga, treba stvoriti najpogodnije okruženje za mala poduzeća i poduzetništvo.

4. STRUKTURNI I INVESTICIJSKI FONDOVI - MOGUĆNOSTI ZA FINANCIRANJE PODUZETNIŠTVA

U današnjem svijetu kada se javljaju potrebe za poticanjem poduzetništva u sklopu Europske unije javljaju se Europski strukturni investicijski fondovi koji služe kao potpora i pomoć. Fondovi su najmjereniji zemljama članicama i njihovim regijama.

Godišnji proračun EU-a iznosi 142 milijarde EUR (podaci za 2015.), što je velik apsolutni iznos, no on čini svega oko 1% sveukupnih prihoda koje gospodarstva EU-a ostvaruju svake godine. Proračun podliježe ograničenjima koja su utvrđena višegodišnjim financijskim okvirom. Proračun EU-a upotrebljava se u područjima u kojima udruživanje resursa pridonosi dobrobiti Europe u cjelini:²⁸

- za poboljšanje prometnih, energetske i komunikacijske veze među državama članicama,
- za zaštitu okoliša u cijeloj Europi,
- za unapređenje konkurentnosti gospodarstva Europe u odnosu na svijet,
- za poticanje prekograničnog povezivanja europskih znanstvenika i istraživača.

Glavna područja potrošnje su:

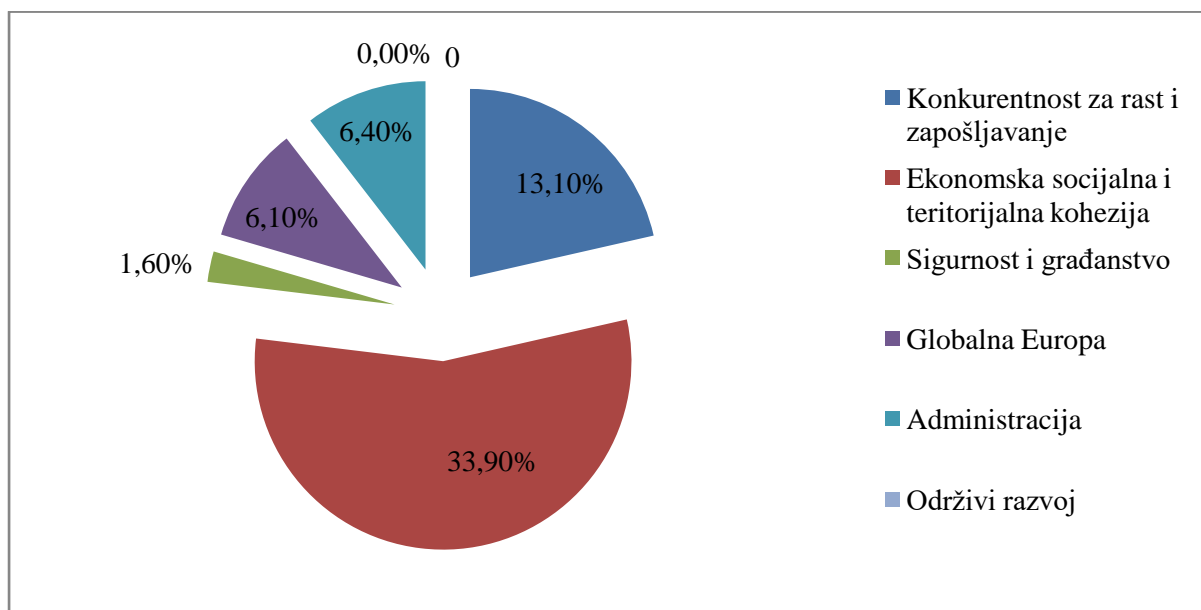
- 46% pametan i uključiv rast u EU
- 34% pomoć nedovoljno razvijenim zemljama EUa
- 12% podizanje konkurentnosti poduzeća
- 41% proizvodnja zaliha hrane i poljoprivreda

Novac koji fondovi ubiru a kojim kasnije raspolažu je novac koji je preuzet od poreznih obveznika Europske unije. Novac se raspoređuje po skupinama i po kriterijima. Sredstva Europskih fondova raspoređuju se za:

- Obrazovanje,
- Zdravlje,
- Okoliš,
- Tehnologiju, i
- Drugo

²⁸ Europa, http://europa.eu/pol/financ/index_hr.htm 11.05.2016

Grafikon 1. Odobrena sredstva

Izvor: Europa, http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/hr/budget_hr.pdf 10.05.2016.

Kao što je vidljivo proračunom se ulazi u sve grane te se najviše izdvaja za ekonomsku i socijalnu teritorijalnu koheziju te za konkurentnost i rast što je upravo i najviše povezano za poduzetništvom.

Tablica 6. Rashodi proračuna EU

Opis	Proračun za 2016.	Proračun za 2015.
Pametni i uključiv rast	66 262 537 636	66 853 308 910
Održiv rast: prirodni resursi	55 120 803 654	55 978 784 039
Sigurnost i građanstvo	3 022 287 739	1 926 965 795
Globalna Europa	10 155 590 403	7 478 225 907
Administracija	8 935 076 052	8 658 632 705
Posebni instrumenti	389 000 000	384 505 583
Poduzetništvo i industrija	2 515 125 797	2 083 120 666
Ukupno	146400 421 281	143 363 543 605

Izvor: Europa, http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/hr/budget_hr.pdf 10.05.2016.

Ukupni Rashodi proračuna EU vrlo su slični 2016., kao i 2015. godine, s tim da su 2015. oni bili nešto manji, kao i stavka izdataka za poduzetništvo i industriju.

Važno je napomenuti da su sredstva ESI fondova većinom za pokrivanje troškova projekta, a ne za stvaranje samo profita. Sredstva se daju isključivo za početke projekta. Svi Europski fondovi većim djelom planiraju se s proračunskim razdobljem od 7 godina²⁹, a pozitivno je za napomenuti da ti fondovi znaju imati godišnje proračune od preko 100 milijardi eura.

EU fondovi služe da bi se smanjile gospodarske razlike. Upravljanje europskim fondovima dovodi do toga da se važno tijelo koje traži potporu priprema za istu. Ono priprema natječajnu dokumentaciju, bira i imenuje ocjenjivačku komisiju te prihvaća njezinu procjenu projekta. Zatim potpisuje ugovore, obavlja isplate i nadzire provedbu.³⁰ Svaki program ima posebnu pravnu osnovu i različita provedbena pravila.

Postoje strukturni i kohezijski fondovi, a više o njima prikazat će se kroz sljedeće naslove.

4.1. Europski strukturni i investicijski fondovi (ESFI)

Kohezijska politika jedna je od najvažnijih politika koje provodi EU nastojeći unaprijediti ekonomsku i socijalnu koheziju sa krajnjim ciljem smanjivanja razvojnih razlika između NUTS II regija unutar EU.

Misija kohezijske politike:³¹

- ujednačeni razvitak unutar EU - smanjenje razlika u razini razvoja između europskih regija,
- politika solidarnosti koja osigurava sredstva za nerazvijene regije/zemlje članice EU,

²⁹ Belić M., Ćorić G., Peurača B., Stojanović G., Tonči, A.: EU fondovi: Vodič kroz europske fondove 2008.-2013., NOVUM, Zagreb, 2009., str. 9

³⁰ Ibidem., str. 9

³¹ Bobek, I.: Regionalni razvoj i Strukturni fondovi EU – mogućnosti i izazovi za hrvatsko gospodarstvo., Hrvatska gospodarska komora, Ivanec, 2015., str 2

- sufinanciranje projekata u sektoru okoliša, prometa, SME, inovacija, obrazovanja, poticanje zapošljavanja, socijalne uključenosti.

Kohezijska politika financira se iz strukturnih fondova i Kohezijskog fonda. Prema novoj kohezijskoj politici države članice moraju ulaganja EU-a usmjeriti na četiri ključna područja ekonomskog rasta i stvaranja novih radnih mjesta:³²

- istraživanje i inovacije,
- informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT),
- jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća (MSP-ova),
- podršku za prijelaz na gospodarstvo s malim udjelom ugljika.

Fondovi kohezijske politike poticat će poduzetništvo i rast MSP-ova rješavanjem problema koji im sputavaju razvoj. Cilj je reformirane kohezijske politike udvostručiti trenutnu podršku na otprilike 140 milijardi eura za razdoblje od 2014. do 2020., djelomice većim korištenjem financijskih instrumenata. Povećana ulaganja MSP-ovima će olakšati sljedeće:³³

- Pristupanje financiranju putem bespovratnih sredstava, kredita, jamstava za kredite, poduzetničkog kapitala i dr,
- Pristup poslovnim znanjima i savjetima, informacijama i mogućnostima povezivanja, uključujući prekogranična partnerstva,
- Poboljšani pristup globalnim tržištima i ublažavanje poduzetničkog rizika,
- Iskorištavanje novih izvora rasta, kao što su ekološko gospodarstvo, održivi turizam, zdravstvene i socijalne usluge, uključujući „srebrnu ekonomiju“ te kulturni i kreativni sektor,
- Edukaciju poduzetnika, voditelja poslovanja i radnika za prilagodbu novim izazovima,
- Ulaganje u ljudski kapital u ustanovama koje provode programe praktične stručne izobrazbe i osposobljavanja,
- Stvaranje vrijednih veza s istraživačkim centrima i sveučilištima radi poticanja inovacija,

³² Europska komisija.: Kohezijska politika EU-a za razdoblje od 2014 do 2020. Ciljna učaganja u glavne prioritete rasta., Regionalna i urbana politika, 2014., str. 2/3

³³ Ibidem

Strukturni fondovi predstavljaju fondove namijenjene ujednačavanju gospodarskog i socijalnog razvoja na području Europske unije. Stvoreni su kako bi se smanjile razvojne razlike između regija unutar Europske unije. Njihov je proračun 454 milijarde eura za razdoblje od 2014. do 2020. Oni su glavni instrumenti investicijske politike Europske Unije.³⁴

Svrha strukturnih fondova je ostvarenje ekonomskih i socijalnih kohezija. Postoje četiri strukturna fonda:³⁵

- Europski fond za regionalni razvoj (ERDF),
- Europski socijalni fond (ESF),
- Kohezijski fond (KF),
- Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EARDF),
- Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EMFF).

Europski strukturni fondovi (ESI) nude mnoge mogućnosti u vidu financiranja i potpomaganja malih i srednjih poduzeća. Područja u kojima mala poduzeća mogu ostvariti dobivanje određenih sredstava odnose se na:

- ulaganja, rast i razvoj,
- energija i klima,
- interni marketing,
- digitalni marketing i ICT.

Sredstva namijenjena za ulaganja u mala i srednja poduzeća uključujući njihov rast i razvoj, primjenu novih informacijsko – komunikacijskih tehnologija, istraživanje i inovacije u razdoblju 2014.-2020. Iznose oko 121 milijardu eura. Najveći dio tih sredstava povlači se iz ESF-a i ERDF-a. Putem ESF-a najveći je naglasak na sredstvima namijenjenima za cjeloživotno obrazovanje i obuku ljudi kako bi što lakše pridonjeli razvoju poduzetništva. „ESI fondovi igraju važnu ulogu u jačanju malog i srednjeg poduzetništva u okviru jedinstvenog tržišta, posebno u manje razvijenim regijama. Novi poslovni modeli koji se na taj način pružaju poduzećima potpomažu povećanju ekonomskog potencijala zemljama u razvoju.“³⁶ Pod navedene nove poslovne modele najviše se misli na klastere i udruženja malih i srednjih poduzeća

³⁴ Europa, http://ec.europa.eu/contracts_grants/funds_hr.htm 19.04.2016

³⁵ Europa, http://ec.europa.eu/contracts_grants/funds_hr.htm 19.04.2016

³⁶ Europa, http://ec.europa.eu/contracts_grants/pdf/esif/key-jobs-growth-invest_en.pdf 28.04.2016.

na europskoj razini, čime se proširuje poduzetnički prostor, te pristup informacijama. Postoji i „SME initiative“, tj. inicijativa za mala i srednja poduzeća koja je mehanizam za njihovo poticanje i kreditiranje od strane bankarskog sektora koja djeluje u sklopu ERDF-a. Struktura za dodjeljivanje sredstava razvijena je od strane Europske komisije u suradnji s europskim investicijskim fondovima i Europskom investicijskom bankom. Kombinacija navedenih mehanizama u kombinaciji s povećanim kreditiranjem realnog gospodarstva omogućava brz, pametan i efikasan razvoj malih i srednjih poduzeća, čime se otvaraju nova radna mjesta i potiče gospodarski rast.

Za navedeno razdoblje pretpostavlja se da će biti podržano više od dva milijuna poduzeća kroz europske strukturne fondove. Samo iz ERDF-a bit će potpomognuto milijun i sto tisuća poduzeća (5% od ukupnog broja poduzeća), te 8% novonastalih poduzeća na području EU. 300.000 poduzeća dobit će potporu za sudjelovanje u edukativnim programima, proizvođačkim grupama, kako bi se dodatno razvijala lokalna tržišta i lanci opskrbe hranom.

Iz ESF-a se predviđaju sredstva namijenjena za 396.500 mikro, malih i srednjih poduzeća, uključujući i kooperativna poduzeća i poduzeća u socijalnoj ekonomiji.

Iz EMFF-a će biti izdvojena sredstva za povećavanje dodatne vrijednosti iz područja ribarstva i akvakulture, čime se potiče diverzifikacija i otvaranje novih radnih mjesta u navedenom području, te području njihove prerade. Osim inicijative za izlov ribe, dio sredstava iz ovog fonda bit će namijenjen za optimalnu zaštitu ribljeg fonda. Pod interni marketing ne podrazumijevaju se samo odnosi unutar poduzeća, već sve više i odnosi među pojedinim poduzećima, a ESI pomažu upravo u stvaranju mreže između poduzeća na području EU, kako bi se stvorila što veća vrijednost i što više novih vrijednosnih lanaca među istima.

Iz ESI također pružaju mogućnosti za financiranje energetske učinkovitosti malih i srednjih poduzeća, pa tako poduzeća mogu dobiti potporu u poboljšavanju i izradi vlastitih energetskih certifikata, u korištenju obnovljivih izvora energije, pametnom iskorištavanju energije, racionalnom uskladištenju i prijenosu energije, sirovina i materijala jer sve to pogoduje boljim radnim uvjetima i većoj efikasnosti. 3,4 milijarde eura izdvojene su za nadolazeće razdoblje za poboljšanje energetske učinkovitosti u čak 57.000 poduzeća. Za ICT planirana rezervirana sredstva iznose oko 21,4

milijarde eura iz europskih investicijskih fondova za oko 77.500 kompanija, malih i srednjih poduzeća.³⁷

4.1.1. *Europski socijalni fond (ESF)*

Europski socijalni fond (ESF) kao glavni instrument Europske unije usmjeren je na poticanje poduzetništva, pružanje pomoći posloprimcima u pronalaženju boljih radnih mjesta i uspostavi pravednijih mogućnosti za sve građane EU-a prilikom njihovog zapošljavanja. Njegovo se djelovanje temelji na ulaganju u ljudske resurse – posloprimce, mlade ljude i one koji su u potrazi za poslom. Europski socijalni fond godišnje izdvaja 10 milijardi eura kojima se žele poboljšati izgledi milijunima građana Europske unije za pronalaženje posla, a naročito onim posloprimcima koji se teško zapošljavaju.³⁸ Europski socijalni fond jedan je od strukturnih fondova. Naime on je glavni instrument Europske unije vezan za politiku zapošljavanja. Mjere su mu:

- financiranje jačanja administrativne sposobnosti,
- zapošljavanje,
- socijalna politika,
- pravosuđe.

ESF se fokusira ograničen broj prioriteta da bi mogao imati stvaran učinak na rješavanje sljedećih ključnih problema država članica:³⁹

- zapošljavanje – 30 milijardi eura,
- obrazovanje – 26 milijardi eura,
- socijalna uključenost – 21,3 milijarde eura,
- institucionalne kapacitete- 3,6 milijardi eura.

Zajedno s 3,2 milijarde eura posebno dodijeljenih Inicijativi za zapošljavanje mladih, to znači da će se u sljedećih sedam godina u stanovništvo Europe uložiti više od 86 milijardi eura.

³⁷http://ec.europa.eu/contracts_grants/funds_en.htm

³⁸ Europa, <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=hr> 24.03.2016

³⁹ Europska komisija.: Vodič za korisnike europskih i strukturnih fondova te povezanih instrumenata EU, Ured za publikacije EU, Belgija, 2014., str. 9

Fond osigurava podršku europskim regijama koje su pogođene visokom stopom nezaposlenosti. Strategija i proračun ESF-a dogovaraju se i o njoj donose odluku države članice EU, Europski parlament i Komisija. Predviđena sredstva ESF-a za Hrvatsku u razdoblju 2014.-2020. trebala bi iznositi 1,44 milijardi eura ili 206,4 milijuna eura godišnje, što je čak 25% od ukupno raspoloživih sredstava za Operativni program Razvoj ljudskih potencijala, na koje Hrvatska kao punopravna članica ima pravo.⁴⁰

Temeljni cilj ESF-a je smanjenje razlika u prosperitetu i životnom standardu između država članica EU-a i njihovih regija, te time promicanje gospodarske i socijalne kohezije. Osim ovog cilja, fondom se ostvaruju i sljedeći ciljevi:⁴¹

- jačanje gospodarske i socijalne kohezije,
- doprinos otvaranju boljih i održivih radnih mjesta,
- potpora regijama koje mijenjaju gospodarsko i socijalno okruženje u eri globalizacije,
- jačanje informacijskih i komunikacijskih tehnologija.

Europski socijalni fond se planira za cijelu zemlju. On se veže za projekte koje zemlje članice ne mogu same financirati. U načelu on sufinancira:⁴²

- javne akcije EU-a vezane uz prioritete ESF-a,
- projekte koje zemlje članice ili regije ne mogu same financirati,
- kada se financiranjem iz ESF mogu postići bolji rezultati.

Svaka zemlja članica u suradnji s Europskom komisijom odabire jedan ili više operativnih programa koji će se financirati iz ESF-a tijekom sedmogodišnjeg razdoblja. Projekti koje financira Europski socijalni fond raznoliki su po svojoj svrsi, veličini i ciljevima te su usmjereni na više skupina. Djelatnosti Europskog socijalnog fonda osmislili su Europska komisija i nacionalna i regionalna tijela te ih provode kroz zajedničko partnerstvo. Europski socijalni fond od velike je pomoći. On pomaže kod osposobljavanja i unapređivanja kod zapošljavanja, učenja i slično. Fond pomaže poduzetnicima i osobama koje se samozapošljavaju na mnogo načina,

⁴⁰ Europski fond, <http://europski-fondovi.eu/program/europski-socijalni-fond> 24.03.2016

⁴¹ Europski socijalni fond, <http://www.esf.hr/europski-socijalni-fond/> 25.03.2016

⁴² Belić, M.: op. cit., str. 45/46

uključujući pružanje osposobljavanja na području osnova vođenja poslovanja, pravnih i financijskih vještina potrebnih pri osnivanju poduzeća. U nekim projektima sudjeluju poslovni mentori koji pomažu poduzetnicima prebroditi nekoliko kritičnih prvih godina. Drugi promiču poduzetničke mreže za razmjenu iskustava i pružanje podrške. Osim toga, prikupljanje financijskih sredstava za pokretanje ili razvoj male tvrtke može predstavljati poteškoću jer nove tvrtke mogu biti rizične, a banke im nevoljko daju zajmove. Kao odgovor na to, postoji mnogo primjera projekata osnovanih u državama Unije koji se mikrofinanciraju putem ESF-a, to znači da im se daju relativno mali zajmovi za kapital koji može biti potreban novim poduzetnicima.

4.1.2. *Europski fond za regionalni razvoj (ERDF)*

U današnjem svijetu kada je realno gledano sve ruralne sredine sve više postaju urbane i industrijalizirane. Kada se samo čovjek uhvati za taj pojam vidljivo je da to nije izuzetno dobro jer bez ruralnog razvoja nema sirovina, nema povratka zdravom. Zato je veoma važno prihvatiti određene elemente ruralnog i provoditi se ruralnim razvojem.

Europski regionalni razvojni fond, (European Regional Development Fund, ERDF):⁴³ obuhvaća programe podupiranja razvoja opće infrastrukture, inovacija i investicija radi stvaranja novih radnih mjesta. Sredstva su raspoloživa najsiromašnijim regijama EU. Taj fond, osnovan 1975. godine, najveći je od tri postojeća fonda. „Cilj mu je jačanje ekonomske i socijalne kohezije, te smanjivanje razlika između regija EU, kroz podršku u razvoju istrukturnim prilagodbama regionalnih gospodarstava, kao i podršku prekograničnoj, transnacionalnoj i međuregionalnoj suradnji.“⁴⁴

Većinu resursa, se odvaja za:⁴⁵

- istraživanje i razvoj – 39,9 milijardi eura
- mala i srednja poduzeća – 32,8 milijardi eura

⁴³ Kesner-Škreb, M.: Regionalna politika Europske unije, Financijska teorija i praksa, Vol.33, No.1.(2009). str.103.

⁴⁴ Add tim-EU fondovi, <http://www.addtim.hr/eu-fondovi/erdf/item/233-europski-fond-za-regionalni-razvoj-erdf> 25.03.2016

⁴⁵ Europska komisija.: Vodič za korisnike europskih i strukturnih fondova te povezanih instrumenata EU, Ured za publikacije EU, Belgija, 2014., str. 9

- gospodarstvo s niskom emisijom ugljika – 30,1 milijardu eura
- telekomunikacijsku i energetska infrastrukturu – 25,6 milijardi eura

Sredstva fonda koriste istraživački centri, lokalne i regionalne vlasti, škole, korporacije, trening centri, državna uprava, mala i srednja poduzeća, sveučilišta, udruge. Sredstva su isto tako dostupna za javna tijela, organizacije privatnog sektora, volonterske udruge i slično. Aktivnosti su:⁴⁶

- produktivna ulaganja koja pridonose stvaranju i očuvanju održivih radnih mjesta, kroz izravne potpore za ulaganja u mala i srednja poduzeća,
- ulaganja u infrastrukturu pružanja osnovnih usluga građanima u području energetike, okoliša, prometa te informacijskih i komunikacijskih tehnologija (ICT) ,
- ulaganja u socijalnu, zdravstvenu i obrazovnu infrastrukturu ,
- razvoj unutarnjeg potencijala podržavanjem lokalnih i regionalnih razvoja i istraživanja te inovacija,
- tehnička pomoć.

Ovim će se fondom stvoriti bolji uvjeti za pristup mikroizjmovima i jamstvima za mala i srednja poduzeća, a podrška poduzetništvu bit će osigurana podržavanjem klastera.

4.1.3. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD)

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (Agricultural Fund for Rural Development, EAFRD) ima za cilj jačanje europske politike ruralnog razvoja i pojednostavljivanje njezine provedbe. Konkretno, poboljšava upravljanje i kontrolu nad politikom ruralnog razvoja za razdoblje 2007. - 2013. Fond se financira sredstvima Zajedničke poljoprivredne politike (CAP) i pridonosi ostvarivanju ciljeva strategije Europa 2020 promicanjem održivog ruralnog razvoja u cijeloj Europskoj uniji. Pridonosi ekološkoj i teritorijalnoj ravnoteži, zaštiti klimatskih uvjeta i uvođenju inovacija u poljoprivredni sektor.

Za razdoblje od 2007. do 2013. godine, programu je namijenjeno 96,4 milijarde eura. U novom financijskom razdoblju od 2014. do 2020. Godine proračun programa

⁴⁶ Europski fond, <http://europski-fondovi.eu/program/europski-fond-za-regionalni-razvoj> 25.03.2016

iznosi 84,93 milijarde eura. Sredstvima programa mogu se koristiti poljoprivredni gospodarski subjekti, poljoprivredne organizacije, udruge i sindikati, udruge za zaštitu okoliša, organizacije koje pružaju usluge u kulturi zajednice, uključujući medije, udruge žena, poljoprivrednici, šumari i mladi.

Program nudi za poljoprivrednu:

- poticanje transfera znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima,
- jačanje konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede i povećanje održivosti gospodarstva,
- promicanje organizacije prehrambenog lanca i upravljanje rizicima u poljoprivredi,
- obnova, očuvanje i promicanje ekološke ovisnosti o poljoprivredi i šumarstvu,
- promicanje učinkovitosti resursa i pomak potpora prema niskim razinama ugljičnog dioksida i klimatski prilagodljivoj poljoprivredi, prehrani i šumarstvu,
- promicanje socijalne uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj ruralnih područja.

Program nudi potpore u tri oblika sredstava:

- Bespovratna sredstva za realizaciju kapitalnih projekata - sufinanciranje ulaganja u dugotrajnu imovinu (zgrade, oprema, infrastruktura) gospodarskog (fizičke i pravne osobe) i javnog sektora (regionalna i lokalna samouprava, lokalne akcijske grupe).
- Bespovratna sredstva za realizaciju tekućih projekata - sufinanciranje tekućih izdataka poslovanja za gospodarski sektor (fizičke i pravne osobe), za lokalne akcijske grupe i za realizaciju istraživačkih projekata.
- Kompenzacije na godišnjoj razini po ha poljoprivredne površine ili po grlu životinje.

4.1.4. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EMFF)

Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (European Maritime and Fisheries Fund - EMFF) osigurava sredstva ribarskoj industriji i priobalnim zajednicama s ciljem

njihove prilagodbe promijenjenim uvjetima u sektoru i postizanja gospodarske i ekološke održivosti. U razdoblju od 2007. do 2013. godine, proračun fonda (Europski fond za ribarstvo) bio je 4,3 milijarde eura, a u novom proračunskom razdoblju od 2014. do 2020. godine, njegov proračun iznosi 5,7 milijardi eura.⁴⁷ Uz proračun od 5,7 milijardi eura EFPR potiče održivo ribarstvo i održivu akvakulturu. Cilj mu je poboljšati prikupljanje znanstvenih podataka te kontrolu i primjenu zakona u ribarstvu. Podržat će i stvaranje radnih mjesta i diversifikaciju u zajednicama ovisnima o ribarstvu te potaknuti provedbu integrirane pomorske politike.⁴⁸

Operativnim programom obuhvaćeno je preko 36 mjera i cjelokupni sektor ribarstva, od slatkovodnog i morskog uzgoja, slatkovodnog i morskog ulova, ribarske infrastrukture pa do razvoja zajednica i područja ovisnih o ribarstvu. Gospodarski subjekti i udruge u državama članicama mogu se prijaviti za sredstva iz Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo prema načelu sufinanciranja omjer kojeg ovisi od same vrste projekta.

Aktivnosti fonda su:⁴⁹

1. Održivi razvoj ribarstva,
2. Održivi razvoj akvakulture,
3. Održivi razvoj ribolovnih područja,
4. Naknade za dodatne troškove u najudaljenijim regijama za ribarske proizvode i akvakulturu,
5. Popratne mjere.

Podrška je usmjerena prema:⁵⁰

- dugoročnoj održivosti ribarstva,
- smanjenju pritiska na riblji fond usklađivanjem veličine ribarske flote,
- promoviranju održivog sltkovodnog ribarstva,
- pomoći ekonomski održivim poduzećima u sektoru i podizanje njihove konkurentnosti,

⁴⁷ Europski fondovi, <http://europski-fondovi.eu/eff> 24.03.2016

⁴⁸ Europska komisija.: Vodič za korisnike europskih i strukturnih fondova te povezanih instrumenata EU, Ured za publikacije EU, Belgija, 2014., str. 9

⁴⁹ Europski fondovi, <http://europski-fondovi.eu/eff> 24.03.,2016

⁵⁰ Europski fond za pomorstvo i ribarstvo, [http://www.apprrr.hr/europski-fond-za-pomorstvo-i-ribarstvo-2014-2020-\(efpr\)-1026.aspx](http://www.apprrr.hr/europski-fond-za-pomorstvo-i-ribarstvo-2014-2020-(efpr)-1026.aspx) 24.03.2016

- poticanju održivog razvoja i povećanju kvalitete života u područjima s razvijenim i aktivnim ribarstvom,
- promoviranju rodne ravnopravnosti u ribarskom sektoru.

EFPR ciljeve ogleda kroz:⁵¹

1. Poticanje okolišno održivog, resursno učinkovitog, inovativnog, konkurentnog i na znanju utemeljenog ribarstva,
2. Poticanje okolišno održive, resursno učinkovite, inovativne, konkurentne i na znanju utemeljene akvakulture,
3. Poticanje provedbe ZRP-a putem prikupljanja i upravljanja podacima u svrhu poboljšanja znanstvenih spoznaja kao i pružanjem potpore za praćenje, kontrolu i provedbu, jačanje institucionalnih kapaciteta i učinkovite javne uprave bez dodatnog administrativnog opterećenja,
4. Povećanje zaposlenosti i teritorijalne kohezije putem sljedećeg posebnog cilja: promicanja gospodarskog rasta, društvene uključenosti, stvaranja radnih mjesta i pružanja podrške zapošljivosti i mobilnosti radne snage u obalnim i kontinentalnim zajednicama koje ovise o ribolovu i akvakulturi, uključujući diversifikaciju aktivnosti u ribarstvu te prema ostalim sektorima pomorskog gospodarstva,
5. Poticanje stavljanja na tržište i prerade kroz poboljšanje organizacije tržišta za proizvode ribarstva i akvakulture i kroz poticanje ulaganja u sektore prerade i stavljanja na tržište.
6. Poticanje provedbe Integrirane pomorske politike.

Europski fond za pomorstvo i ribarstvo potiče rast i razvoj.

4.2. Kohezijski fond

Kohezijski fond je instrument namijenjen najmanje razvijenim državama članicama Europske unije za provedbu projekata kojima se poboljšavaju okoliš i prometna infrastruktura koja je dio transeuropske prometne mreže. Kohezijski fond financira

⁵¹ Europski fond za pomorstvo i ribarstvo, [http://www.apprrr.hr/europski-fond-za-pomorstvo-i-ribarstvo-2014-2020-\(efpr\)-1026.aspx](http://www.apprrr.hr/europski-fond-za-pomorstvo-i-ribarstvo-2014-2020-(efpr)-1026.aspx) 24.03.2016

projekte kojima se unapređuje okoliš i razvija prometna infrastruktura određena kao sastavni dio Trans - europske prometne mreže.

Kohezijski fond je financijski mehanizam koji služi za financiranje velikih infrastrukturnih projekata. Države koje imaju bruto domaći proizvod ispod 90% prosjeka Europske zajednice i koje primjenjuju nacionalni program konvergencije prema gospodarskoj i monetarnoj uniji imaju pravo na sufinanciranje projekata u iznosu od najviše 80-85%. U financijskoj perspektivi 2007. – 2013. vrijednost mu je oko 55 milijardi eura, dok u razdoblju od 2014. do 2020. godine raspolaže sa 74,93 milijarde eura.⁵²

Svrha mu je smanjiti gospodarske i socijalne razlike te promicati održivi razvoj kroz:⁵³

- prometna i energetska infrastruktura – 33 milijarde eura,
- zaštita okoliša – 17,2 milijarde eura,
- gospodarstvo s niskom emisijom ugljika – 7 milijardi eura.

Odluke od projektima kohezijskog fonda donosi u roku od tri mjeseca Europska komisija. Ona donosi odluke na osnovi analize. Analiza obuhvaća:⁵⁴

- ekonomsku i socijalnu korist projekata u srednjoročnim razdoblju,
- doprinos projekata u postizanju ciljeva zajednice, odnosno zaštite okoliša i / ili unaprjeđenja Trans- europske prometne mreže,
- usklađivanje sa prioritetima postavljenim od strane zemalja članica,
- kompatibilnost projekata sa ostalim politikama zajednice i konzistentnost sa aktivnostima strukturnih fondova.

Zemlje članice su odgovorne za implementaciju projekata u skladu s odlukama Europske komisije, upravljanje sredstvima, pridržavanje zadanih rokova, poštivanje financijskog plana i provođenje financijske kontrole. Kohezijski fond je financijska podrška koja uvelike pomaže svim zemljama članicama.

⁵² Europski fondovi, <http://europski-fondovi.eu/program/kohezijski-fond> 25.03.2016

⁵³ Europska komisija.: Vodič za korisnike europskih i strukturnih fondova te povezanih instrumenata EU, Ured za publikacije EU, Belgija, 2014., str. 9

⁵⁴ Belić, M. i dr. op.cit.str., 21.

5. PROGRAMI EUROPSKE UNIJE ZA FINANCIRANJE PODUZETNIŠTVA

Programi Europske unije su akcijski programi koji su napravljeni od strane EU kako bi se pomoglo financiranje određenih projekata zemljama članicama. Programi Europske unije su akcijski programi osmišljeni prvenstveno kao sredstva za postizanje ciljeva postavljenih od strane Europske unije i njezinih država članica, temeljem posebnih stavki proračuna EU-a. Svrha programa EU-a je dati potporu unutarnjim politikama Europske unije, odnosno omogućiti institucijama u zemljama članicama da financiraju svoje projekte za ostvarivanje ciljeva EU politika. Većina Programa Unije provodi se prema centraliziranom modelu provedbe u kojem su za financijsko upravljanje i provedbu odgovorna tijela Europske komisije, tj. Opće uprave zadužene za pojedini program koje odlučuju o vrsti i trajanju programa, raspoloživom proračunu te raspisuju pozive na dostavu projektnih prijedloga.⁵⁵

Slika 1. Programi Europske unije - usporedba

PROGRAMI UNIJE 2007.-2013.		PROGRAMI UNIJE 2014.-2020.
Sedmi okvirni program – FP7	→	HORIZON 2020 (OBZOR 2020)
Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenisu i Grundtvig, Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, Edulink, Mladi na djelu	→	ERASMUS+
Okvirnog programa za konkurentnost i inovacije – CIP	→	COSME - Program za konkurentnost malih i srednjih poduzeća
FISCALIS 2007-2013	→	FISCALIS 2020
CUSTOMS 2013	→	CUSTOMS 2020
Građansko pravosuđe, Kazneno pravosuđe, Suzbijanje droga i informiranje	→	JUSTICE
HERCULE II	→	HERCULE III
Temeljna prava i državljanstvo, Daphne III, dijelove programa PROGRESS	→	PRAVA I DRŽAVLJANSTVO
PERICLES 2007-2013	→	PERICLES 2020
LIFE+	→	LIFE
dijelovi programa Progress, EURES programa i Europski instrument za mikrofinanciranje	→	ZAPOSŁJAVANJE I SOCIALNE INOVACIJE (Employment and Social Innovation – EaSI)
Paket mjera za zapošljavanje mladih (Youth Employment Package)	→	INICIATIVA ZA ZAPOSŁJAVANJE MLADIH (Youth Employment Initiative)
Health and Consumer Programmes	→	ZDRAVLJE ZA RAST (Health for Growth)
EUROPA ZA GRAĐANE 2007-2013	→	EUROPA ZA GRAĐANE 2014-2020
Health and Consumer Programmes	→	CONSUMER
KULTURA, MEDIA, MEDIA MUNDUS	→	KREATIVNA EUROPA (Creative Europe)

Izvor: www.eu-projekti.info, 24.03.2016.

⁵⁵ Programi Europske unije, <http://www.strukturnifondovi.hr/programi-unije> 9.6.2016

5.1. Horizon 2020

Jedan od programa Europske Unije je i Horizon 2020. Naime Horizon 2020 predstavlja najveći istraživački multinacionalni program na svijetu. On objedinjuje sva sredstva koji se tiču istraživanja i inovacija a pruženi su u sklopu okvirnih programa za istraživanje i tehnički razvoj. Horizon 2020 veže istraživanja i inovacije, na način da se sve bazira na znanosti, industriji te rješavanju društvenih izazova.⁵⁶

U programu Horizon mogu sudjelovati:

- pravne osobe,
- fizičke osobe,
- istraživači pojedinci.

Horizon se odnosi na razdoblje od 2014.-2020., a predstavlja jednu od akcija razvoja i stvaranja novih radnih mjesta. Horizon 2020 je financijski instrument za Uniju inovacija⁵⁷ jednu od ključnih inicijativa strategije "Europa 2020" usmjerenih prema razvoju globalne konkurentnosti Europske unije.

Tablica 7. Ukupna sredstva za poduzetništvo za razdoblje od 2014. do 2020.

Ulaganja	Milijuni eura
Vodstvo u razvojnim i industrijskim tehnologijama	13.557
Rizično financiranje (privatni i poduzetnički kapital)	2.842
Inovacije u malim i srednjim poduzećima	616

Izvor: Europska komisija.: Vodič za korisnike europskih i strukturnih fondova te povezanih instrumenata EU, Ured za publikacije EU, Belgija, 2014., str. 13

Horizon svoju podršku daje:⁵⁸

- Jača položaj EU u znanosti s namjenskim sredstvima od 24,6 milijardi eura. osnaživanje vodeće pozicije gospodarstva u inovacijama sa 17,9 milijardi eura.

⁵⁶ Europa, <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/what-horizon-2020> 19.04.2016

⁵⁷Unija inovacija je jedan od lijekova EU za financijsku krizu. To je način stvaranja radnih mjesta i rasta kroz istraživanje i inovacije

⁵⁸ EU projekti, <http://www.eu-projekti.info/obzor-2020-horizon-2020> 23.03.2016

- Uključuje velika ulaganja u ključne tehnologije, lakši pristup kapitalu te podršku malim i srednjim poduzetnicima.
- Osigurava 31,7 milijardu eura kao pomoć za rješavanje izazova s kojima se suočavaju svi Europljani, kao što su klimatske promjene, razvijanje održivog prijevoza i mobilnosti, smanjenje cijena obnovljivih izvora energije, osiguravanje sigurnosti hrane ili suočavanje s problemima koji se odnose na starenje stanovništva.

Horizon objedinjuje sve fondove koji se tiču istraživanja i inovacija, a trenutno su pruženi u sklopu Okvirnih programa za istraživanje i tehnički razvoj. Projekt nastoji ulagati u privatni sektor te u mala i srednja poduzeća.

5.1.1. Sedmi okvirni program (FP7)

Horizon 2020 je ustrojen kako bi zamijenio i nadopunio dosadašnji program FP7 koji je do 2013. godine bio glavni instrument za financiranje znanstvenih istraživanja i razvoja, uključujući i potporu malim i srednjim poduzećima. Iako je Horizon 2020 već ustrojen, još uvijek postoje projekti koji daju rezultate, a financirani su iz programa FP7, pa će s toga izvješća programa Horizon 2020 sadržavati i izvještaje o sredstvima za projekte financiranje iz programa FP7 u razdoblju od 2007. - 2013.

FP7 podijeljen je u četiri specifična programa i to:

1. Suradnja - podrška transnacionalnim skupnim istraživanjima s ciljem jačanja konkurentnosti europske industrije.
2. Ideje - podrška "rubnim" istraživanjima kroz financiranje istraživačkih projekata koji se provode na svim područjima znanosti, od strane individualnih timova.
3. Ljudi - podrška edukaciji, mobilnosti i razvoju kurikuluma istraživača.
4. Kapaciteti - podrška poboljšanju i optimalnoj uporabi istraživačkih i inovacijskih kapaciteta širom Europe.

Krajem 2013. bilo je 23814 sudjelovanja malih poduzeća u programu FP7 kroz proteklih sedam godina. Doprinos malim poduzećima iznosila je oko 6,2 milijardi

eura. Tablica prikazuje sudjelovanje malih i srednjih poduzeća u FP7 krajem 2013. godine. U okviru programa FP7 bio je postavljen cilj da se 15% od ukupnog broja malih i srednjih poduzeća financira putem FP7 programa, koji je bio postignut 2011. godine, kada je postignut udio od 15,3% poduzeća koja su bila financirana istim.

Tablica 8. Financiranje malih i srednjih poduzeća iz FP7 od 2007. do 2013. u milijunima eura

Naziv specifičnog programa	Broj sudjelovanja malih poduzeća	Udio malih i srednjih poduzeća u sudjelovanju (u %)	Doprinos Europske unije malim poduzećima (u milijunima eura)	Udio budžeta izdvojen za mala i srednja poduzeća (u %)
SP1 - Suradnja	16.246	19,1	4.606,1	16,8
• Tematski prioriteti	15.223	19,1	4.347,7	16,9
• Drugo (npr. Tehnološke inicijative)	1.023	20,1	258,4	15,6
SP2 - Ideje	21	0,4	15,2	0,2
SP3 - Ljudi	1.107	6,1	276,6	6,3
SP4 - Kapaciteti	6.316	34,3	1.264,8	34,5
SP5 - Euratom	124	6,3	19,3	5,5
FP7 Ukupno	23.814	18,6	6.182	14,6

Izvor: izrada autora prema:

http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/fp7_monitoring_reports/7th_fp7_monitoring_report.pdf 11.05.2016.

5.2. COSME

COSME program (Programme for the Competitiveness of enterprises and SMEs - Program za konkurentnost poduzeća i malih i srednjih poduzeća) predstavlja program Europske unije za financijsko razdoblje 2014. - 2020. kojim će se poticati konkurentnost europskih malih i srednjih poduzeća.⁵⁹Kroz COSME se financiraju aktivnosti koje za cilj imaju podizanje konkurentnosti i osnivanja i rast malih i srednjih

⁵⁹Europski fondovi, <http://europski-fondovi.eu/program/cosme> 23.03.2016

poduzeća. Od 2014. do 2020. godine, ima proračun od 2,3 milijarde eura. Podržava mala i srednja poduzeća u četiri područja.⁶⁰

- pristup financiranju,
- pristup tržištima,
- podrška poduzetnicima,
- bolji uvjeti za otvaranje i rast poduzeća.

Kroz te projekte će se nastojati malim i srednjim poduzećima omogućiti pristup financijskim instrumentima i to na način da će se kroz Horizon 2020 investirati u start-up i ranu fazu malih i srednjih poduzeća te u mala i srednja poduzeća koja su orijentirana na istraživanje i inovacije, a kroz COSME u mala i srednja poduzeća u fazi rasta. Ciljevi programa namjeravaju se postići kroz sljedeće aktivnosti.⁶¹

- Podrška oblikovanju politika u cilju poboljšanja okvirnih uvjeta za konkurentnost poduzeća tj. potiču se radna skupina, analize i organiziranje konferencija, radionice, kreativna politika i drugo.
- Promocija poduzetništva se razvija na način da se razvijaju poduzetničke vještine, da se potiče žensko poduzetništvo putem Europske mreže, provodi se program razmjene Erasmus za poduzetnike, potiče se društveno odgovorno poslovanje.
- Financijski instrumenti su vezani s ciljem investiranja u MSP u fazi rasta i to kroz 2 instrumenta: garancije za kredite do 150.000 € (Loan Guarantee Facility) i direktno ulaganje u fondove rizičnog kapitala koji investiraju u MSP u fazi rasta (Equity Facility for Growth). Podupiru se investicije u tehnološki razvoj, transfer tehnologije i prekogranično širenje poslovnih aktivnosti.
- Europska poduzetnička mreža se provodi kroz mrežu centara poduzetnicima te se pružaju usluge potpre prilikom poslovanja i osiguravaju informacije o zajedničkim politikama EU te o mogućnostima korištenja financijskih sredstava. Ova mreža je usmjerena ka poticanju suradnje u različitim zemljama te povezuje male i srednje poduzetnike, inovatore, istraživače i istraživačke institucije.

⁶⁰ Europska komisija.: Vodič za korisnike europskih i strukturnih fondova te povezanih instrumenata EU, Ured za publikacije EU, Belgija, 2014., str. 9

⁶¹ Sveučilište u Rijeci,
http://www.uniri.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=95%3Acip&catid=208%3Aostali-programi&Itemid=66&lang=hr 23.03.2016

Podršku poduzetništvu kroz COSME program nude razne inicijative, uključujući:⁶²

- obrazovanje o poduzetništvu,
- poboljšanje poslovnog okruženja da bi poduzetnici mogli rasti i razvijati se,
- mentorstvo i kontakt s određenim grupama.

Financijski instrumenti iz programa COSME koriste se s ciljem investiranja u mala i srednja poduzeća u fazi rasta koristeći 2 ključna instrumenta:⁶³

- garancije za kredite MSP do 150.000 € (Loan Guarantee Facility),
- direktno ulaganje u fondove rizičnog kapitala koji investiraju u MSP u fazi rasta.

Svake godine najmanje 60% sredstava COSME programa odnosit će se na financijske instrumente. Financijska sredstva na temelju ugovora s Europskom komisijom osigurava Europski investicijski fond. Sredstva se plasiraju u izravnoj suradnji s nacionalnim financijskim institucijama. Podupiru se investicije u tehnološki razvoj, transfer tehnologije i drugo.

5.2.1. CIP-EIP

Prethodnik COSME-a u razdoblju od 2007. - 2013. je program Program za konkurentnost i inovacije CIP (Competitiveness and Innovation Framework Programme) koji se dijeli na tri operativna potprograma, a to su:

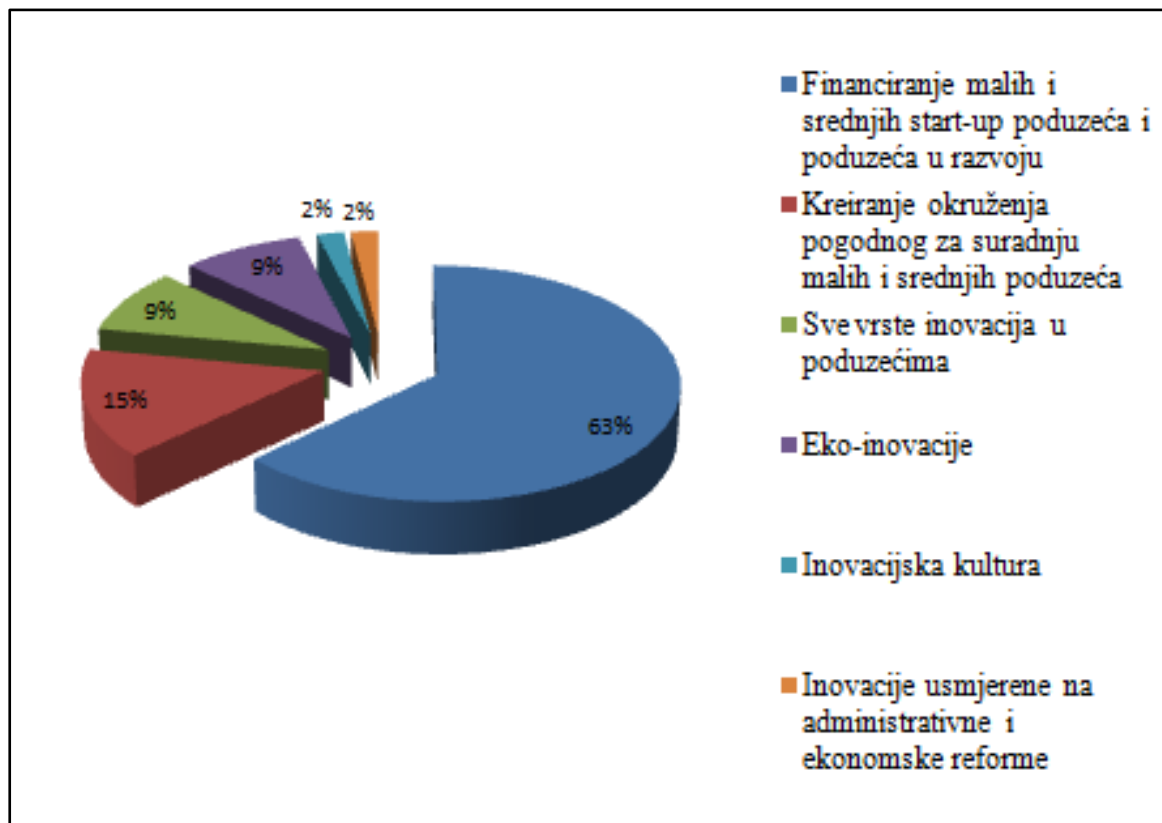
- Program za poduzetništvo i inovacije (EIP),
- Program informacijsko - komunikacijske tehnologije potpora politici (ICT-PSP),
- Inteligentna energija u program Europa (IEE).

EIP je specifični potprogram koji se veže za financiranje malog i srednjeg poduzetništva, s naglaskom na inovacije. Njime se ostvarije pristup za financiranje malih i srednjih poduzeća kroz financijske instrumente CIP-a u različitim fazama njihovog životnog ciklusa kako bi ona postala konkurentnija. Ovaj potprogram također je podrška za poboljšanje inovativne politike i razmjenu dobre prakse među poduzećima što uključuje i Eko-inovacije u vidu smanjenja utjecaja na okoliš. U razdoblju 2007. - 2013., budžet za ovaj program iznosio je oko 3,6 milijardi eura.

⁶²Europska komisija.: Vodič za korisnike europskih i strukturnih fondova te povezanih instrumenata EU, Ured za publikacije EU, Belgija, 2014., str. 17

⁶³ Europski fondovi, <http://europski-fondovi.eu/program/cosme> 23.03.2016

Grafikon 2. CIP - EIP budžet od 2007. do 2013.godine

Izvor: Izrada autora prema:

http://subsites.bp.com/caspian/BTC/eng/q2_es_04/Section%2010/10.%20EIP%20and%20CIP.pdf 11.05.2016.

5.3. Creative Europe – Kreativna Europa

Program Creative Europe je program vezan posebno za kulturu. Program Europske unije Kreativna Europa (2014. – 2020.) sedmogodišnji je program namijenjen kulturnom i audiovizualnom sektoru u okviru kojeg se nalaze dva zasebna potprograma – potprogram Kultura i potprogram MEDIA.⁶⁴ Program podupire kulturu, kreativni sektor, kinematografiju, rast i zapošljavanje. On daje potporu očuvanju kulturne baštine, kulturne i jezične raznolikosti.

⁶⁴ Ministarstvo kulture, <http://www.min-kulture.hr/ced/> 21.03.2016

Potprogram kulutra

U tom potprogramu mogu sudjelovati pravne i javne osobe i tijela nacionalne, regionalne i lokalne vlasti, čije djelatnosti pripadaju kulturi.

Potprogram Media

Potprogram MEDIA u sklopu Programa Kreativna Europa, namijenjen europskoj audiovizualnoj industriji, omogućuje potporu europskim filmašima u razvoju novih filmova, traženju partnera i pronalasku publike izvan nacionalnih granica. Njegovim sustavima pružanja financijskih sredstava olakšano je sufinanciranje filmova manjih producerskih tvrtki, koje se najčešće susreću s poteškoćama u pronalaženju novih izvora financiranja. Potprogram MEDIA također podupire razvoj i distribuciju tisuću filmova godišnje, uključujući među inima igrane i dokumentarne filmove, televizijske dramske serije i nove medijske vrste.⁶⁵

Program Kreativna Europa daje potporu očuvanju i promicanju europske kulturne i jezične raznolikosti te daje podršku jačanju konkurentnosti sektora čime pridonosi strategiji Europa 2020 i njezinim temeljnim inicijativama.

Program objedinjuje:⁶⁶

- Kulturu,
- Mediu,
- Mediu mundus,
- Financijsku ustanovu za lakši pristup financiranju malih i srednjih poduzeća.

Ciljevi su:⁶⁷

- međusektorske aktivnosti namijenjene svim kulturnim i kreativnim sektorima,
- kulturne aktivnosti namijenjene svim kulturnim i kreativnim sektorima,
- MEDIA aktivnosti namijenjene svim audiovizualnim sektorima.

Putem programa odvija se:⁶⁸

- dodatne usluge za kulturni i kreativni sektor (davanje jamstava za odgovarajuće financijske posrednike iz država članica koje sudjeluju u

⁶⁵ Potprogrammedia, http://mediadesk.hr/hr/potprogram_media/pregled 23.03.2016

⁶⁶ Ministarstvo kulture, <http://www.min-kulture.hr/ced/> 21.03.2016

⁶⁷ Ministarstvo kulture, <http://www.min-kulture.hr/ced/> 21.03.2016

⁶⁸ Ministarstvo kulture, <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=7597> 21.03.2016

programu, te pružanje savjeta i procjene rizika stručnih financijskih posrednika),

- transnacionalna politička suradnja (razmjena iskustava i dobrih praksi za nove poslovne modele, učenje),
- kulturne aktivnosti namijenjene svim kulturnim i kreativnim sektorima podupirat će međusektorsku suradnju kulturnih djelatnika iz različitih zemalja za sektorske aktivnosti,
- MEDIA aktivnosti namijenjene svim audiovizualnim sektorima podupirat će razvoj sveobuhvatne ponude novih vještina, razmjena znanja i umrežavanje inicijativa, podrška audiovizualnim operaterima za razvijanje Europskog audiovizualnog sektora.

Predloženi proračun za razdoblje od 2014. do 2020. godine je 1.46 milijardi EUR-a što je ujedno i najveća svjetska potpora za kulturne i kreativne industrije. Očekivani budžet je veći za 37% od dosadašnjeg iznosa sredstava namijenjenih ovom sektoru. Napravila se i podjela radi tri sektora i to je raspoređeno 55% sredstava, na program Kultura 30% sredstava a za međusektorske aktivnosti raspodijelit će se ostatak od 15% sredstava.⁶⁹

5.4. Program EU-a za zapošljavanja i društvene inovacije

Jedan od novijih programa također je i program za zapošljavanja i socijalne inovacije. On zapravo se bavi promicanjem visoke razine kvalitetnog i održivog zapošljavanja. Njegov je element na razini EU i njezinih članica. Program je koji se bori i zalaže za:⁷⁰

- Dostojnu socijalnu zaštitu,
- Borbu protiv socijalne isključenosti i siromaštva,
- Poboljšanje radnih uvjeta,
- Otvaranje novih radnih mjesta.

⁶⁹ Europski fondovi, <http://europski-fondovi.eu/program/kreativna-europa> 21.03.2016

⁷⁰ Europska komisija, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=hr&catId=1081> 26.03.2016

Europska Komisija izravno upravlja Programom za zapošljavanje i socijalne inovacije. Njime su objedinjena tri programa EU-a kojima se od 2007. do 2013. upravljalo odvojeno Progres, Eures, i mikrofinancijski instrument Progress.

Postoje i ciljevi u skladu s kojima se bavi program:⁷¹

- povećanje odgovornosti u pogledu ciljeva EU-a te koordinacija djelovanja na razini EU-a i na nacionalnoj razini u područjima zapošljavanja, socijalnih pitanja i uključenosti,
- podupiranje razvoja primjerenih sustava socijalne zaštite i politika tržišta rada,
- moderniziranje zakonodavstva EU-a i osiguravanje njegove učinkovite primjene,
- promicanje geografske mobilnosti i povećanje mogućnosti zapošljavanja razvijanjem otvorenog tržišta rada,
- povećanje raspoloživosti i dostupnosti mikrofinanciranja za ranjive skupine i mikropoduzeća te poboljšanje pristupa financiranju socijalnih poduzeća,
- u ostvarivanju tih ciljeva u okviru Programa za zapošljavanje i socijalne inovacije,
- posvećuje se posebna pozornost ranjivim skupinama, kao što su mladi,
- promiče se jednakost žena i muškaraca,
- suzbija se diskriminacija,
- promiče se visoka razina kvalitetnog i održivog zapošljavanja,
- jamči se primjerena i dostojna socijalna zaštita,
- bori se protiv dugoročne nezaposlenosti,
- bori se protiv siromaštva i socijalne isključenosti.

Program omogućavati pristup mikrofinanciranja pojedincima i mikropoduzetništvu, dok će jačati kapacitete za davaoce mikrokredita i potporu socijalnom poduzetništvu. Europska komisija po prvi put financira socijalno poduzetništvo. Posebni ciljevi kod poduzetništva biti će namjenjeni osjetljivim skupinama, izgraditi davatelje mikrokredita, podržati razvoj socijalnog poduzetništva i omogućiti pristup financiranju.

⁷¹Europska komisija, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=hr&catId=1081> 26.03.2016

EU program za zapošljavanje i socijalne inovacije izrazito je važan za poduzetništvo. Njegovi se ciljevi kao i aktivnosti specifično vezuju uz povećanje zaposlenosti što znači da se podupiru poduzetnici posebice mali, isto tako za cilj ima i financiranje novih poduzetnika te širenje na tržištu rada što uvelike doprinosi poduzetnicima.

6. POLITIKA POTICANJA PODUZETNIŠTVA U ZEMLJAMA ČLANICAMA EU

6.1. Politika poticanja poduzetništva u Njemačkoj

Njemačka vlada ima mnogo suvremenih mjera poticanja poduzetništva, no Njemci su nacija s vrlo niskom stopom poduzetničke aktivnosti, s tek oko 5,3%, što je primjerice za 2 postotna boda manje od Hrvatske. Pretpostavlja se da to nije zbog nedostatka potpora, već zbog nedostatka poduzetničkog duha i straha od rizika među većinom stanovništva. Problem je to koji već dugo muči njemačku vladu, pa se sve više daje naglasak na poticanju razvoja start-up poduzeća. Najveće prednosti kod osnivanja poduzeća u Njemačkoj su dobra fizička infrastruktura i relativno dobra podrška za poduzetnike putem vladine politike, ali paradoksalno, najveća barijera u osnivanju vlastitog poduzeća je višak prilika za dobrim poslovima u nekim drugim, većim korporacijama.

Najrasprostranjenije suvremene mjere poticanja poduzetništva u Njemačkoj su:

- Garancije za start-up poduzeća koje se dobivaju od njemačkog zavoda za zapošljavanje i uključuju šestomjesečno financiranje u iznosu od novčane protuvrijednosti naknade za nezaposlene kako bi osigurali sredstva za život, te 300 eura za socijalno osiguranje u trajanju od 9 mjeseci pod uvjetom da postoji određena poduzetnička aktivnost.
- Poticaji za nezaposlene predstavljanju naknade koje dobivaju nezaposlene osobe kako bi mogle pokrenuti samozapošljavanje, odnosno određeni vlastiti posao. Ukoliko je osoba nezaposlena više od 24 mjeseca, moguće je podnijeti zahtjev za ovakvom vrstom poticaja te dobiti iznos od 5.000 eura koji smije biti namijenjen isključivo za nabavu sredstava potrebnih za pokretanje vlastitog posla.
- Ostale subvencije uključuju poticaje za mala i srednja poduzeća povezane s fondovima EU, te sve popularnije javne kredite koje nudi sve više njemačkih banaka po vrlo atraktivnim uvjetima i niskim kamatnim stopama kako bi se povećala poduzetnička aktivnost, koje nude bankarske grupacije KfW i LFA Forderbank Bayern. Fokus je na financiranju isključivo novonastalih poduzeća u iznosu do sto tisuća eura, ovisno o veličini i vrsti poduzeća.

Kako bi se riješio problem poduzetničke neaktivnosti, njemačko ministarstvo gospodarstva pokrenulo je inicijativu čiji je cilj poboljšanje poduzetničke klime na sveučilištima i istraživačkim centrima. Ova inicijativa uključuje poduzetničke programe namijenjene studentima i znanstvenicima kako bi pokrenuli svoj vlastiti posao s ciljem povećanje poduzetničke aktivnosti mladih.

Najpoznatiji fond za poticanje poduzetništva u Njemačkoj je Minhenski fond, koji daje podršku novonastalim malim, srednjim i start up poduzećima u trajanju od godine dana kako bi relativno brzo došli do početnog kapitala za pokretanje posla. Minhenski fond poticaje daje isključivo u vrstama usluga poput savjetodavnih, pronalaženja poslovnih prostora, pristupu poslovnoj mreži, informacijama o javnom financiranju i mnogim drugim.

6.2. Politika poticanja poduzetništva u Hrvatskoj

Suvremene mjere poticaja razvoju poduzetništva Republike Hrvatske uključuje:⁷²

- poticanje marketinških aktivnosti – cilj projekta je poticanjem marketinških aktivnosti povećati konkurentnost hrvatskih poduzeća, odnosno proizvoda i usluga,
- poticanjem uvođenja novih tehnologija i primjena znanja u tehnološkom razvoju – cilj projekta je povećanje konkurentnosti proizvoda kroz edukaciju, nove tehnologije i tehnološke postupke, te doprinos ekološkoj zaštiti proizvoda namijenjenih domaćem i stranom tržištu,
- sustav kvalitete i tehničke regulative – cilj projekta je poticanje uvođenja i implementacije europskih normi u malo gospodarstvo,
- inovacije i novi proizvod – cilj je projekta poticanje inovatora, dovođenje inovacije putem proizvoda na tržištu, bolja iskoristivost inovatorstva kao potencijala u stvaranje „hrvatskog proizvoda“, te poticaj razvoju novih proizvoda, novih tehnoloških procesa, primjena novih tehnologija i povećanje konkurentnosti,
- zajednički proizvod (klaster) - cilj je projekta poticanje udruživanja gospodarskih subjekata u svrhu nastajanja gospodarsko-interenih udruženja

⁷²Škrtić, M.: Poduzetništvo, Sinergija, Zagreb, 2006, str.49

ili drugih ugovorenih oblika (klastera) u svrhu višeg stupnja finalizacije zajedničkog proizvoda, te poticanje već formiranih,

- zadrugarstvo – cilj projekta je pridonijeti razvoju udruženog poduzetništva kroz povećanje broja zadruga i zadrugara,
- edukaciju u poduzetništvu – cilj projekta je edukacija i usvajanje specifičnih znanja u poduzetništvu preko izobrazbe, a u funkciji cjeloživotnog učenja,
- Poduzetničku infrastrukturu,
- poduzetničke potporne institucije – cilj projekta je jačanje institucionalne podrške gospodarskim subjektima putem poduzetničkih potpornih institucija,
- poduzetničke inkubatore – cilj projekta je doprinijeti osnvanju i razvoju novih poduzeća, te ostvaranju novih radnih mjesta, putem olakšavanja početka poslovanja inkubiranim gospodarskim subjektima.

Država potpomaže i umjetničke obrte, tradicionalne obrte, očuvanje obrtničke tradicije, stipendiranje učenika u deficitarnim zanimanjima, stručno usavršavanje obrtnika, dokvalifikacija u obrtništvu, majstorske škole, razvoj strukovnih škola koje pripremaju učenike za obrtnička zanimanja, potiče obrtnike i trgovačka društva kroz izvođenje praktične nastave. U cilju što stabilnijeg razvoja pojedinih segmenata malog gospodarstva stalno se ulaže u razvoj nove i dogradnje postojeće mreže poduzetničke infrastrukture, gdje se osmišljavaju različiti oblici institucija za poticanje poduzetništva i rasta malog gospodarstva, kao što su:

- poduzetnički centri,
- poduzetnički inkubatori,
- tehnološki centri,
- poduzetničke zone,
- ostali oblici potpornih institucija.

U financiranju sektora malih i srednjih poduzeća u Hrvatskoj veliku ulogu imaju banke. Financijske institucije koje kreditiraju sektor malih i srednjih poduzeća u Hrvatskoj, pored banaka su i nebankarske institucije, kao što su štedno – kreditne zadruge, osiguravatelji, leasing i faktornin institucije. Banke sudjeluju u kreditiranju malog gospodarstva svojim specijalnim kreditnim programima, programima u

suradnji s državnim banakama/ ministarstvima, te kreditnim aktivnostima efiniranim za opće namjene.

Za razdoblje od 2011.-2015. godine, od strane Vlade Republike Hrvatske i Ministarstva poduzetništva i obrta donesen je program "Poduzetnički impuls" koji je kombinacija ciljanih mjera i instrumenata poticanja razvoja malog i srednjeg poduzetništva s ciljem jačanja konkurentnosti, uravnotežavanja regionalnog razvoja, te kvalitetnog korištenja sredstava iz fondova EU. Jačanje malog i srednjeg gospodarstva jedan je od temelja pametnog i održivog rasta. Program „Poduzetnički impuls“ i njegov prvi, a ujedno i najvažniji prioritet vezani su za jačanje poduzetničkog kapaciteta Republike Hrvatske, a ciljevi su mu jačanje:

- mikropoduzetništva i obrta,
- zadružnog poduzetništva,
- poduzetništva klastera,
- malog i srednjeg poduzetništva,
- inovacija u poduzetništvu.

Tablica 9. Vrijednost dodijeljenih potpora prema vrsti poduzeća putem programa "Poduzetnički impuls" u 2015. godini

Vrsta poduzeća	Broj dodijeljenih potpora	Vrijednost dodijeljenih sredstava u kunama
Mikropoduzeća i obrti	101	19.275.804
Zadružna poduzeća	10	2.442.037
Poduzeća klastera	7	3.570.052
Mala i srednja poduzeća	67	47.816.545
Inovacije u poduzetništvu	17	6.195.708
Ukupno:	202	79.300.146

Izvor: izrada autora prema: Poduzetnički impuls 2015.,

<https://poduzetnistvo.gov.hr/dokumenti-10/10>, 20.06.2016.

7. ZAKLJUČAK

U ovom radu je prikazano financiranje poduzetništva putem programa i fondova Europske unije, s naglaskom na mala i srednja poduzeća.

U današnjem promjenjivom svijetu biti bolji, biti drugačiji neizostavan je dio poslovanja. Mnogi ljudi sanjaju upravo da budu drugačiji i da svojim sposobnostima, ambicioznošću pokrenu vlastiti posao, da postanu poduzetnik. Poduzetništvo je vještina koja je iz godine u godinu sve jača, koja sve više raste te je sve veći broj ljudi koji žele biti poduzetnici. Poduzetništvo je proces u kojem pojedinci pokušavaju ostvariti novu ideju, bez obzira na resurse koje trenutačno posjeduju. Poduzetništvo je danas jedan od najvažnijih čimbenika za ekonomski rast i rast gospodarstva jedne države. Upravo iz toga razloga javljaju se potrebe za fondovima, za programima za poticajima koji će služiti kako bi određeni projekti, određena poduzeća bila što bolja i uspješnija.

Koliko su fondovi potrebni? Je li njihova mogućnost toliko velika i značajna? Koliko pomažu njihovi projekti?

Europski fondovi od velikog su značaja za Europsku Uniju. Vrlo su važni za Europsku uniju i njene stare i nove potencijalne članice. Uvelike pomažu zemljama članicama i bave se programima za financiranje zemlja članica, te raspoložu novcem. To je novac koji Europska unija ima zajedno sa svim članicama, tj. od svakog poreznog obveznika svake zemlje članice ubire se dio novca te se raspodjeljuje po određenim pravilima za određene programe i potpre. Fondovi Europske unije osnivani su kroz godine kako se javljala potreba za pojedinim fondom, dakle sukladno promjenama u strukturi proračuna Europske unije. Svako proširenje Europske unije donosilo je porast stanovništva i dohotka.

Kao što je definirano da poduzetništvo kroz razvoj stvara potrebu za većim dostupnim sredstvima. Jasno je prikazano u radu da se razvojem, rastom i boljitkom posebice zemljama koje su u razvoju javljaju potrebe za fondovima EU-a, posebice kod malih i srednjih poduzeća. Zajedno s programima i potporama Europske unije, poduzeća i projekti ostalih zemalja članica imaju mogućnost rasti i razvijati se. Strukturni i investicijski fondovi od velikog su značaja za rast i razvoj. Europski

socijalni fond, Europski fond za regionalni razvoj, Europski fond za smjernice i jamstva u poljoprivredi, Europski fond za pomorstvo i ribarstvo te Kohezijski fondovi izrazito su važni kako bi se svi projekti i programi mogli ostvarivati te pomgati zemljama članicama.

LITERATURA

Knjige:

1. Bennett, R.: *Management*, Informator, Zagreb, 1994.
2. Belić M., Ćorić G., Peurača B., Stojanović G., Tonči, A.: EU fondovi: Vodič kroz europske fondove 2008.-2013., NOVUM, Zagreb, 2009.
3. Buble, M i Kružić, D.: Poduzetništvo – realnost sadašnjosti i izazov budućnosti, RriF, Zagreb, 2006.
4. Bobek, I.: Regionalni razvoj i Strukturni fondovi EU – mogućnosti i izazovi za hrvatsko gospodarstvo., Hrvatska gospodarska komora, Ivanec, 2015.
5. Cingula, M.: Poduzetništvo, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb, 2005.
6. Gorupić, D.: Poduzeće, postanak i razvoj poduzeća i poduzetništva, Informator, Zagreb,
7. 1990.
8. Kersan-Škabić, I.: Ekonomija Europske unije, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Pula, 2012.
9. Perić, J.: Europska unija i izravna strana ulaganja: trendovi, odnosi, učinci, Firtrade & Tours, Rijeka, 1999.
10. Šimić., D.: Europska unija danas i sutra, Samobor: Hrvatski zemljopis,2002.
11. Škrtić, M.: Poduzetništvo, Sinergija, Zagreb, 2011.

Časopis:

1. Kesner-Škreb, M.: Regionalna politika Europske unije, Financijska teorija i praksa, Vol.33, No.1.(2009).

Internet stranice:

1. Elementi i uvjeti za razvoj poduzetništva, <http://oliver.efri.hr/~jana/ep-skripta.pdf> 18.03.2016
2. ENTER-EUROPE. Hr <http://www.entereurope.hr/page.aspx?pageID=14> 16.03.2016
3. Europski investicijski fond, http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/eif/index_hr.htm, 16.03.2016
4. Europa, <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=hr> 24.03.2016

5. Europski fond, <http://europski-fondovi.eu/program/europski-socijalni-fond>
24.03.2016
6. Europski socijalni fond, <http://www.esf.hr/europski-socijalni-fond/> 25.03.2016
7. Add tim-EU fondovi, <http://www.addtim.hr/eu-fondovi/erdf/item/233-europski-fond-za-regionalni-razvoj-erdf> 25.03.2016
8. Europski fond, <http://europski-fondovi.eu/program/europski-fond-za-regionalni-razvoj> 25.03.2016
9. EAFRD
<http://europskifondovi.eu/sites/default/files/Europski%20poljoprivredni%20fond%20za%20ruralni%20razvoj.pdf> 24.03.2016
10. Europski fond za jamstva u poljoprivredi,
<http://struna.ihj.hr/naziv/europski-fond-za-jamstva-u-poljoprivredi/12031/>
25.03.2016
11. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo, [http://www.apprrr.hr/europski-fond-za-pomorstvo-i-ribarstvo-2014-2020-\(efpr\)-1026.aspx](http://www.apprrr.hr/europski-fond-za-pomorstvo-i-ribarstvo-2014-2020-(efpr)-1026.aspx) 24.03.2016
12. EU projekti,
<http://www.eu-projekti.info/operativni-program-konkurentnost-i-kohezija>
[24.03.2016](#)
13. Europa, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=hr&catId=1081>
26.03.2016
14. Ministarstvo kulture, <http://www.min-kulture.hr/ced/> 21.03.2016
15. Poslovni forum, „Tipovi poduzetnika“,
<http://www.poslovniforum.hr/ekonomski-leksikon/tipovi-poduzetnika.html>
[18.03.2016](#)
16. Potprogrammedia, http://mediadesk.hr/hr/potprogram_media/pregled
23.03.2016
17. Sveučilište u Rijeci
http://www.uniri.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=95%3Aci-p&catid=208%3Aostali-programi&Itemid=66&lang=hr 23.03.2016
18. The Entrepreneurship 2020 Action Plan,
http://ec.europa.eu/growth/smes/promoting-entrepreneurship/action-plan/index_en.htm, 26.04.2016.

19. Dodatni programi, CIP, EIP, Offset i druge inicijative, http://subsites.bp.com/caspian/BTC/eng/q2_es_04/Section%2010/10.%20EIP%20and%20CIP.pdf , 26.04.2016.
20. Europska komisija, http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/index_hr.htm 19.04.2016
21. Europa, <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/what-horizon-2020>, 19.04.2016
22. GEM godišnje izvješće, <http://www.gemconsortium.org/report>, 12.06.2016.
23. Ministarstvo poduzetništva i obrta, izvješće "Poduzetnički impuls – 2015.", <https://poduzetnistvo.gov.hr/dokumenti-10/10> , 20.06.2016

Ostalo:

1. Europska komisija.: Vodič za korisnike europskih i strukturnih fondova te povezanih instrumenata EU, Ured za publikacije EU, Belgija, 2014.
2. Europska komisija.: Kohezijska politika EU-a za razdoblje od 2014 do 2020. Ciljna učaganja u glavne prioritete rasta., Regionalna i urbana politika, 2014., str. 2/3

POPIS ILUSTRACIJA

Slike:

Slika 1. Programi Europske Unije - usporedba.....	40
---	----

Tablice:

Tablica 1. Prednosti i nedostaci poduzetništva	8
Tablica 2. Oblici potpora koje pruža Europska unija kao pomoć poduzetništvu	13
Tablica 3. TEA indeks u zemljama EU od 2011. - 2015. Godine u %	15
Tablica 4. Financiranje poduzetništva putem EIF-a u zemljama članicama EU po sektorima u razdoblju od 2011.-2015. u milijunima eura	19
Tablica 5. Planirana i odobrena sredstva namjenjena za financiranje MSP iz EIF-a po programima u razdoblju od 2010-2020. u milijunima eura.....	20
Tablica 6. Rashodi proračuna EU	27
Tablica 7. Ukupna sredstva za poduzetništvo za razdoblje od 2014. do 2020.	41
Tablica 8. Financiranje malih i srednjih poduzeća iz FP7 od 2007. do 2013. u milijunima eura	43
Tablica 9. Vrijednost dodijeljenih potpora prema vrsti poduzeća putem programa "Poduzetnički impuls" u 2015. godini	54

Shema:

Shema 1. Elementi poduzetnika.....	10
------------------------------------	----

Grafikon:

Grafikon 1. Odobrena sredstva za preuzete obveze	27
Grafikon 2. CIP EIP budžet od 2007. do 2013.godine.....	46

SAŽETAK

U ovom radu opisane su mogućnosti financiranja poduzetništva putem programa i fondova Europske unije. Poduzetništvo je djelatnost koja postoji otkad su se pojavile prve civilizacije i sam čovjek kako bi se stvorila određena vrsta profita. U današnje vrijeme EU putem svojih programa i fondova sve više novaca izdvaja za poticanje poduzetništva, s naglaskom na mala i srednja poduzeća koji čine glavni izvor zapošljavanja. Najvažniji fondovi su Europski socijalni fond (ESF), Europski fond za regionalni razvoj (ERDF), Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD), Europski fond za pomorstvo i ribarstvo i Kohezijski fond. Najvažniji programi su: Horizon 2020 zajedno s FP7, COSME zajedno s CIP-om, Kreativna Europa i program EU za zapošljavanja i inovacije

Ključne riječi: Europska Unija, poduzetništvo, programi, fondovi, sredstva, poticanje

SUMMARY

This paper discusses the financing of entrepreneurship through programmes and funds of the European Union. Entrepreneurship is an activity that has existed since the beginning of mankind and first civilizations with the aim of creating a certain kind of profit. Nowadays, through its programmes and funds, the EU allocates an ever growing amount of money to the promotion of entrepreneurship, with a special emphasis on small and medium-sized enterprises as the main source of employment. The main funds are the European Social Fund (ESF), European Regional Development Fund (ERDF), European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD), European Fund for Maritime Affairs and Fisheries and the Cohesion Fund. The most important programmes are: Horizon 2020 together with FP7, COSME together with CIP, Creative Europe and the EU Programme for Employment and Innovation.

Keywords: European Union, entrepreneurship, programmes, funds, resources, incentives